

Kulttuuriperintöopetus

Agricola Laaksolan koulussa

Tuula Tiainen

Kehittämishankeraportti
Toukokuu 2007

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

10.5.2007

Tekijä(t) TIAINEN, Tuula Tellervo	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 49	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Kulttuuriperintöopetus. Agricola Laaksolan koulussa.		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) Vuortama-Räsänen, Marja		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Vuonna 2007 vietetään Mikael Agricolan juhluvuotta, hänen kuolemastaan tuli kuluneeksi 450 vuotta. Juhlavuoden teema on ”Oma kieli, oma mieli”. Se korostaa paitsi oman kielen, myös oman kulttuurin merkitystä. Juhlavuosi huomioidaan valtakunnallisesti monin tavoin, myös perusopetuksessa se on toivottu otettavaksi huomioon.</p> <p>Laaksolan yläkoulussa Karstulassa järjestettiin koulun seitsemäsluokkalaisille Agricola – teemaviikko 19.2.–23.2.2007. Sen toteuttaminen oli osa opetusharjoittelua ja kehittämishankkeen käytännön puolta. Tavoitteena oli koulun kulttuuriperintöopetuksen vahvistaminen. Perusteluja haettiin valtakunnallisesta, seutukunnallisesta ja koulukohtaisesta opetussuunnitelmasta. Välineinä käytettiin tiimiopetusta sekä elämyksellistä, kokemuksellista ja yhteistoiminnallista oppimista. Viikolle tehtiin tarkat tuntisuunnitelmat ja oheismateriaalipaketti mukana olleille opettajille. Oppilaat osallistuivat myös valtakunnalliseen ”Agricolan aviisi” – kilpailuun.</p> <p>Kokemukset viikosta olivat lupaavia, joten tulevaisuuden suunnitelmiin kuuluu vuosittainen teemaviikko syksyllä kouluun tuleville uusille oppilaille. Sama teema eri aineissa toistuvana voisi kulttuuriperintöopetuksen lisäksi palvella yhtenäisyyttä merkittävässä nivelvaiheessa. Tavoitteena on lisäksi koulukohtaisen opetussuunnitelman kulttuuriperintöstrategian hiominen sekä mahdollinen verkostoituminen Opetushallituksen hankkeiden kanssa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Mikael Agricola, juhluvuosi, teemaviikko, kulttuuriperintöopetus, Laaksolan koulu, Karstula		
Muut tiedot Liitteenä opetuksen oheismateriaalia 28 sivua		

10.5.2007

Author(s) TIAINEN, Tuula Tellervo	Type of Publication Development project report	
	Pages 49	Language finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title The teaching of cultural heritagging. Agricola in Laaksola's junior high school.		
Degree Programme Teacher Education College		
Tutor(s) Vuortama-Räsänen, Marja		
Assigned by		
<p>Abstract</p> <p>In the year 2007 we celebrate the anniversary of Mikael Agricola. It has been now 450 years since he passed away. The theme of Agricola's 450th anniversary is "Own language, own mind". They both emphasize the meaning of your own language and the importance of our own culture. The anniversary is recognized nation widely in many ways. It has been wished to be recognized in our ground school studies too.</p> <p>In the Laaksola's junior high school in Karstula, Agricola theme week was arranged from 19th February to 23rd of February. Carrying out the theme week was a part of teaching training and the practical side of education project. The goal was to improve the teaching of cultural heritagging. To active this goal as an educating methods, was used team-teaching and both memorable and co-operational learning. Students also took part to a nation-wide "Agricolan aviisi" – competition.</p> <p>The experiences gained from the theme week were promising. So the future plan is to arrange this kind of a theme week for all new students every autumn.</p>		
Keywords Mikael Agricola, anniversary, theme week, teaching of cultural heritagging, Laaksola's school, Karstula		
Miscellaneous 28 pages of teachings material as appendix		

SISÄLTÖ

1 AGRICOLA LAAKSOLAN KOULUSSA	2
2 AGRICOLA MEILLE KYLÄÄN, MIKSI?	2
2.1 Opetussuunnitelma kutsuu	3
2.2 Kulttuuriperintöopetus houkuttelee.....	4
2.3 Tiimiopiskelu vetää mukaan.....	5
2.3 Oppimiskäsitys pyytää käymään.....	7
3 AGRICOLA MEILLÄ KOKO VIIKON.....	9
3.1 Valmistautuminen vierailuun	9
3.3 Vierailun päiväohjelmat.....	11
4 ONNISTUIKO VIERAILU?	14
5 TULEEKO AGRICOLA UDELLEEN?	18
LÄHTEET.....	21
LIITTEET.....	22
Liite 1 Seitsemäsluokkalaisten tunnit Agricola – teemaviikolla.....	22
Liite 2 Perustietoa Agricolasta.....	34
Liite 3 Agricolan sanastoa.....	42
Liite 4 Tietovisapäivänavaus	43
Liite 5 Ideoita ilmaisutaitoon.....	44

1 AGRICOLA LAAKSOLAN KOULUSSA

Tänä vuonna vietetään Suomessa Mikael Agricolan juhluvuotta, hänen kuolemastaan tuli 9.4.2007 kuluneeksi 450 vuotta. Teemavuosi, aiheeltaan ”Oma kieli, oma mieli”, on huomioitu valtakunnallisesti eri tavoin, ja se on toivottu otettavaksi huomioon myös perusopetuksessa. Teema korostaa suomen kieltä, pidetäänhän Agricola kirjakieleemme isänä, mutta lisäksi halutaan tuoda esiin myös oman kielen yhteys kulttuuriin ja kansalliseen identiteettiin. (Aaltonen 2007.)

Kehittämishankkeeni aihe on ”Kulttuuriperintöopetus. Agricola Laaksolan koulussa”. Laaksolan koulu on noin 200 oppilaan yläkoulu pohjoisessa Keski-Suomessa, Karstulassa. Olen asunut paikkakunnalla yli 20 vuotta ja työskennellyt neljä vuotta tuntiopettajana kyseisessä koulussa. Halusin tehdä hankkeeni hyödyttämään oman kouluni opetusta, ja sain siihen täyden tuen koulun rehtorilta ja muilta opettajilta. Olen toteuttanut kehittämishankkeeni käytännössä opetusharjoitteluni puitteissa suunnittelemalla Agricola – teemaviikon koulun seitsemäsluokkalaisten ja olemalla mukana sen käytännön toteutuksessa. Tulen tässä raportissa kirjaamaan teemaviikon lähtökohdat, tavoitteet, tulokset sekä johtopäätökset ja suunnitelmat tulevaisuutta varten.

2 AGRICOLA MEILLE KYLÄÄN, MIKSI?

Kangasvieren mukaan koulun kulttuurikasvatus on avainasemassa luotaessa vahvaa kansallista identiteettiä. Monikulttuurisen maailman haasteisiin voidaan parhaiten vastata opettamalla omaa kansallista kulttuuria, kieltä ja historiaa. Koulussa historia ja nykyhetki ovat koko ajan läsnä, mutta koulun ja sen kulttuuritoiminnan eväillä rakennetaan tulevaisuutta. (Kangasvieri 2003, 9-11.)

Mutta onko koulussa historia koko ajan läsnä? Pikemminkin voisi kysyä, kasvaako meillä parhaillaan ”historiaton” sukupolvi. Varsinkin yläkoulussa suuntaudutaan hyvin usein tulevaisuuteen ja opetellaan asioita ”tulevaisuutta varten”. Jääkö merkittävä suomalainen henkinen perinne varjoon? Voisiko se olla luomassa tukevaa pohjaa tulevaisuuden suunnitelmille? Näitä kysellen kutsuimme Agricolan vieraaksi kouluamme.

Kutsun esittäjinä toimivat myös koulumme opetussuunnitelmat, kulttuuriperintöopetuksen tavoitteet, tiimiopiskelun opettelu sekä oppimiskäsitysten ajatukset.

2.1 Opetussuunnitelma kutsuu

Koulun kulttuurikasvatuksen tärkeimpänä työvälineenä muun muassa Grönholm pitää opetussuunnitelmaa (Grönholm 2003, 15). Opetussuunnitelmat esittävätkin vierailukutsun Agricolalle. Kulttuurin sisällyttäminen opetukseen koetaan niissä tärkeänä.

Valtakunnallinen perusopetuksen opetussuunnitelma nivoo yhteen suomalaisen kulttuuri-identiteetin ja kansainvälisyyden. Kansainvälistyvässä maailmassa on hyvä olla selvillä omista juuristaan, arvostaa niitä, jotta osaisi arvostaa myös muiden juuria. Opetussuunnitelman tavoitteena on, että oppilas oppisi tuntemaan ja arvostamaan omaa henkistä ja aineellista kulttuuriperintöään ja näkemään suomalaisen kulttuuri-identiteetin osana alkuperäistä, pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuria. Lisäksi tavoite on, että hän oppisi ymmärtämään oman kulttuurinsa juuria ja monimuotoisuutta sekä oppisi näkemään oman sukupolvensa aikaisempien sukupolvien elämäntavan jatkajana ja kehittäjänä. Keskeisiksi sisällöiksi opetussuunnitelma kirjaa oman kulttuurin, kotiseudun kulttuurin, suomalaisuuden, pohjoismaalaisuuden sekä eurooppalaisuuden. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 32–33.)

Koulun voimavara on verkostoituminen. Karstulassa eräs verkostoitumisen muoto on seutukunta, joka muodostuu kuudesta kunnasta: Kannonkoski, Karstula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pylkönmäki ja Saarijärvi. Vuonna 2003 käynnistyi yhteistyöprojekti, jonka tuloksena syntyi yhteinen opetussuunnitelma, SeutuOPS 2004. Se on kuuden kunnan yhteinen perusopetuksen opetussuunnitelma vuosiluokille 1-9. (SeutuOPS 2004, 6.)

SeutuOPSin mukaan koulun tulee antaa oppilaille juuret ja siivet. Juuret tarkoittavat alueellisen ja kansallisen identiteetin vahvistamista ja siivet elämän eväiden antamista tulevaisuuteen. Koulun tehtävä on siirtää kansallista ja paikallista kulttuuriperintöä eteenpäin unohtamatta vuorovaikutusta muiden kulttuurien ja niiden perinnön kanssa. (SeutuOPS 2004, 25.)

Seudullisen opetussuunnitelman lisäksi kouluilla on oma koulukohtainen opetussuunnitelmansa. Laaksolan koulun opetussuunnitelma korostaa valtakunnallisen ja seudullisen opetussuunnitelman kulttuuri-identiteettikasvatuksen lisäksi luonnollisesti myös sitä, että oppilaat tunsivat omat juurensa kotipaikkakunnallaan Karstulassa. (Laaksolan koulun opetussuunnitelma, 21.)

Käytännössä opetussuunnitelmien tavoitteet toteutuvat ainakin historian ja uskonnon opetuksessa. Kaikki ikäluokat käyvät tutustumassa muun muassa kirkkoon, kotiseutumuseoon, paikalliseen lottamuseoon sekä uuteen hieman erilaiseen museoon, ”Wanhahat Wehkeet”. Tarvetta on mielestäni kuitenkin syvemmälle menevälle opetukselle, esimerkiksi yhteistoiminnallisen oppimisen kautta. Siihen tarpeeseen omalta osaltaan voisi vastata yhdessä toteutettu Agricola – teemaviikko.

2.2 Kulttuuriperintöopetus houkuttelee

Mitä se opetukseen sisällytettävä kulttuuri sitten on? Kulttuuri käsitteenä on hyvin monimuotoinen. Joskus sillä tarkoitetaan vaikkapa taiteen eri lajeja, joskus taas laajempaa asiaa puhuttaessa vaikkapa kulttuuriperinnöstä tai kulttuuri-identiteetistä. Joka tapauksessa me kaikki olemme kulttuurin ”tuotoksia”. Olemme oppineet edellisiltä sukupolvilta kulttuurin erityispiirteet: kielen, arvot, uskomukset ja toimintatavat. Oma kulttuurimme on vaikuttanut maailmankuvaamme ja identiteettiimme. Kulttuuri-identiteetin hahmottumisen on todettu olevan koko elämän kestävä prosessi. Ympäristön muuttuminen ja ajan kuluminen muuttaa myös identiteettiämme. (Lämsä 2006.)

Niiniluoto määrittelee kulttuurin ihmisen harjoittamaksi ”hengen viljelyksi”. Se on luovaa toimintaa, josta syntyy muun muassa tapoja, ajattelua, tiedettä, taidetta, käyttöesineitä ja rakennuksia. Hänen mukaansa kulttuuri on aina täysin aikaan sidottua. Sitä välitetään sukupolvien välisessä ketjussa. Menneisyyteen emme voi enää vaikuttaa, mutta toisaalta menneisyys vaikuttaa omassa elämässämme. Sivistys onkin sen tunnistamista, että menneisyys elää meissä. Agricolan, suomen kielen luoja, tuominen viikoksi kouluun saa merkittävän perustelun myös siitä Niiniluodon ajatuksesta, että kulttuurin välityksen eräs keskeinen muoto on puhekieli ja siihen liittyvä tallennusmuoto, kirjoitettu kieli. (Niiniluoto 2005,8–9.)

Kulttuurin eli ihmisen luovan työn tulokset siirtyvät perintönä sukupolvelta toiselle. Sitä kutsutaan kulttuuriperinnöksi. Tätä perintöä on sekä aineellista että henkistä. Aineellista perintöä ovat esimerkiksi rakennukset ja esineet, henkistä taas tavat, laulut ja tarinat. (Lämsä 2006.)

Kulttuuriperinnöstä on ikään kuin luettavissa edellisten sukupolvien kulttuuri. Kulttuuri muuttuu jatkuvasti ja siksi on vaarana, että linkki omaan kulttuuriperintöön katkeaa. Oman kulttuurin näkeminen perustana tulevaisuuden kulttuuriperinnölle vaatii kuitenkin sitä, että tuntee oman kulttuurinsa historian. Historian tunteminen on välttämätöntä koko yhteiskunnan kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle. (Tavoitteet 2007.)

Kulttuuriperintöopetuksella tarkoitetaan edellisten sukupolvien aineellisten ja henkisten toimintatapojen - kulttuurin - tutkimista. Tärkeänä siinä koetaan nimenomaan kulttuuriperinnön säilyminen ja siirtyminen eteenpäin sukupolvelta toiselle. Oman kulttuuriperinnön tuntemusta voidaan pitää perustana oman kulttuuri-identiteetin muodostumiselle. Tutustuttaessa omaan kulttuuriperintöön voidaan nähdä se historiallinen prosessi, jonka seurauksena kukin kulttuuri on juuri omanlaisensa. (Lämsä 2006.)

Koulussa kulttuuriperintöopetus liittyy tiiviisti toimintakulttuuriin. Opetussuunnitelmien mukaan eräs keskeinen tavoite on koulun toimintakulttuurin kehittäminen siten, että myös kulttuuri-identiteetin rakentuminen olisi osa arkea, konkreettista toimintakulttuuria. (Lämsä 2006.) Tällaista koulun tavalliseen arkeen tulevaa kulttuuria Agri-
cola – teemaviikko pyrkii tavoittelemaan.

2.3 Tiimiopiskelu vetää mukaan

Tiimiopetus ja – opiskelu yläkoulussa, onko se mahdollista? Opetussuunnitelma korostaa koulun sisäistä yhteistyötä, millä tarkoitetaan tietoista ja tavoitteellista yhteisöllisyyden kehittämistä koulussa. Yhteisö tarkoittaa tässä yhteydessä sekä koulun aikuisia että oppilaita. Keskeisiä osa-alueita ovat muun muassa me-hengen rakentaminen, myönteisten vuorovaikutussuhteiden luominen, ohjaaminen ja ylläpitäminen. (SeutuOPS 2004, 19.)

Voisiko koulun sisäinen yhteistyö todeksi otettuna olla – ainakin joskus - tiimityöskentelyä? Voisiko koulu olla tiimiorganisaatio, oppiva organisaatio? Helakorven mukaan tiimiorganisaatio perustuu itsenäisesti työskentelevien ihmisten toimintaan. Tällöin jokaisen on ymmärrettävä tiimin – ja myös koko organisaation – tavoitteet ja myös kehitettävä itseään siinä. (Helakorpi 2001, 58.) Hänen mielestään työelämän käsitteestä oppiva organisaatio voitaisiin ottaa oppia myös koulumaailmaan. Sen on todettu saavan aikaan hyviä tuloksia, jos sillä on selkeät tavoitteet. Pelkkä toiminnan ylläpitäminen ei riitä, vaan toimintaa on jatkuvasti kehitettävä. Oleellista oppivassa organisaatiossa on se, että kaikki sitoutuvat yhteisiin päämääriin ja toimintatapoihin. Koko henkilöstö mieltää toiminnan tavoitteet, tarkoitukset ja oman roolinsa siinä. (Helakorpi 2001, 26.) Helakorven mukaan koulu muistuttaa toisaalta muita organisaatioita, toisaalta sillä on omat erityispiirteensä, jotka on otettava huomioon (Helakorpi 2001, 43). Nykyään ollaan tavoittelemassa eräänlaista verkosto- ja tiimikoulua, joka perustuu elinikäisen oppimisen ideologialle. Koulutus pohjautuu siten verkostoihin ja tiimitoimintaan. (Helakorpi 2001, 45.)

Käsitteenä tiimiorganisaatio tuntuu peruskoulusta puhuttaessa erittäin vieraalta. Omaakaan kouluani en voi pitää oppivana organisaationa. Vanhat mallit ovat melko tiukassa. Tiimityötä ei yleensä tehdä, tiimeistä ei puhuta mitään. Varsinainen ryhmätyökin opettajien keskuudessa on harvinaista. Jokainen puurtaa melko yksin oman aineensa parissa, vaikka yhteistyötä tehdään toki saman aineen eri opettajien kesken. Ritva Mäntylä puhuu väitöskirjassaan ”Yksin mutta yhdessä” opettajien niin sanotusta sanomisen myytistä, jonka hän toteaa johtavan eristäytymiseen. Tiimejä on vaikea syntyä, koska vahvana perinteenä kulkee edelleen yksin tekeminen ja myös yksin tietäminen! (Mäntylä 2002,27.) Työkulttuuriin ei ole kuulunut eikä kuulu kollegiaalinen pohdinta (Mäntylä 2002,29). Kovin tutuilta hänen ajatuksensa kuulostavat perusopetuksen arjessa.

Tiimioppiminen on Helakorven määritelmän mukaan kokemuksellista ja aktiivista oppimista. Ihminen oppii omien kokemustensa kautta. Kaikki aistit ovat käytössä. (Helakorpi 2001, 131.) Tiimin oppiminen on enemmän kuin vain tiimin jäsenten osaamisen summa. Yhdessä saadaan aikaan jotakin sellaista, jota kukaan tiimin jäsenistä ei yksinään olisi voinut tehdä. Oleellista on myös niin sanottu tiimihenki. (Helakorpi 2001, 165.) Tiimioppimisessa on kysymys sekä tietojen että taitojen oppimisesta, ongelmien ratkaisemisesta, niin sanotusta syvästä ymmärtämisestä. Tällöin halli-

taan kokonaisuuksia ja ymmärretään oman tekemisen osuus laajemmassa yhteydessä. (Helakorpi 2001, 177.) Projektiopiskelu on tyypillistä tiimioppimisessa. Oppiminen ikään kuin kytketään tälläkin tavalla omiin kokemuksiin. (Helakorpi 2001, 179.)

Kehittämisen tavoitteena näen koulussani yhteistoiminnan, vuorovaikutuksen laajentamisen. Toimintaoppiminen, toiminnan aikainen oppiminen, voisi olla yksi väylä toimivaan yhteistyöhön. Agricola-teemaviikko oli mielestäni pieni väläys tällaista yhteistoiminnallista oppimista. Mukana oli useita eri aineiden opettajia. Agricolaa käsiteltiin historian, uskonnon, äidinkielen, ruotsin, maantiedon, musiikin, kuvataiteen ja kotitalouden tunneilla. Suunnittelin viikon ohjelman hyvin tarkkaan kaikkien opettajien osalta, koska se oli osa opetusharjoitteluani. Täten muut opettajat saivat tulla ikään kuin valmiille, mutta yhdessä me teeman toteutimme. Teemaviikko oli mielestäni sekä yhdessä opettamista että yhdessä oppimista.

Mäntylän mukaan tiimi on pieni ryhmä ihmisiä, jotka yhteisvastuullisesti tiiviissä yhteistyössä suorittavat tiettyä työkokonaisuutta (Mäntylä 2002, 16). Tässä mielessä koen, että edellä kuvaamani teemaviikon toteutus oli toimivaa projektiluonteista tiimityöskentelyä ja mukana olleet opettajat muodostivat tiimin. Toisaalta tiimiopiskelu edellyttää sitä, että sille varataan aikaa. Tähän ei mielestäni tällä hetkellä perusopetuksessa ole mahdollisuuksia. Kiire on yksi syy vuorovaikutuksen vähyyteen omassa koulussani. Välitunnit ovat lyhyitä, enimmäkseen viiden minuutin mittaisia. Se aika käytetään valmistautumiseen seuraavalle tunnille. Oppituntien jälkeen jääetään koululle vain yhteistoiminnallisiin - tai opettajainkokouksiin, mutta niissä on omat käsiteltävät asiansa. Harva haluaisi koulun jälkeen jäädä tiimityöskentelyä valmistelemaan.

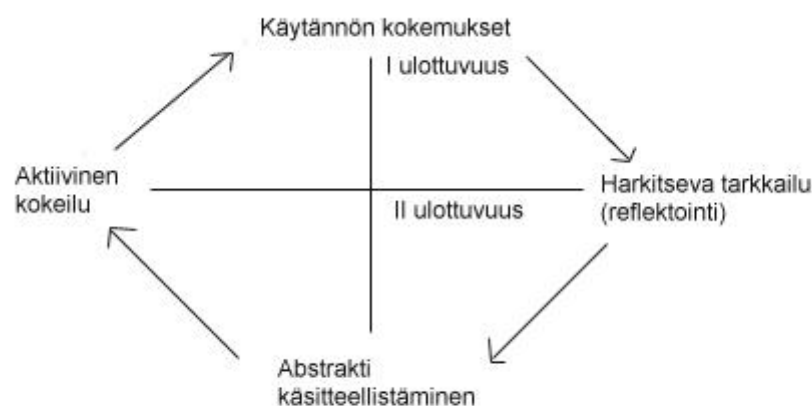
2.3 Oppimiskäsitys pyytää käymään

Seudullisen opetussuunnitelman mukaan perusopetus pohjautuu humanistiseen ihmiskäsitykseen. Ihminen pyrkii hyvään ja oikeaan sekä kykenee ja haluaa tehdä valintoja. Arvot ja oppimiskäsitys liittyvät opetuksessa yhteen. Lisäksi opetussuunnitelman pohjana pidetään oppimiskäsitystä, jossa oppiminen ymmärretään yksilöllisenä tietojen ja taitojen rakennusprosessina. Oppiminen on siten oppijan mielessä tapahtuvaa tiedon järjestämistä ja prosessointia. (SeutuOPS 2004, 15.) Tämän oppimiskäsityksen valossa opettajan tehtävä on ohjata oppimista muun muassa opettamalla opiskelun taitoja. Hän

herättää kiinnostusta opittaviin asioihin ja ylläpitää motivaatiota sekä järjestää oppimistilanteet ja oppimisympäristöt oppilaiden aktiivisuutta tukeviksi. Opetussuunnitelman mukaan on kysymys opetusnäkemyksestä, joka koostuu oppimiskäsityksestä, tiedonkäsityksestä ja ihmiskäsityksestä. Oppilaan kannalta se tarkoittaa sitä, että periaatteet opetuksen järjestämisessä ja työtapojen valinnassa tukevat johdonmukaisesti oppimisprosessia. Opettaja valitsee opetuksessa käytettävät, oppiaineelle ominaiset työtavat. Niiden valinnassa huomioidaan oppilaan ikä ja kehityskausi. (SeutuOPS 2004, 16.)

SeutuOPS ei varsinaisesti edusta mitään nimettyä oppimiskäsitystä, mutta lähelle tulevat konstruktivismin ajatukset. Niiden mukaan opettaja on oppimiskokemusten järjestäjä, joka luo puitteet. Oppilas on aktiivinen oppija, toimija ja tiedon muokkaaja. Oppiminen puolestaan on osa tiedonkäsittelyn prosessia, merkityksiä ja tulkintoja rakentavaa toimintaa. Sosiaalisella vuorovaikutuksella ja ihmisten keskinäisillä suhteilla on keskeinen rooli oppimisessa. (Salovaara 2004.)

Toisaalta myös edellä mainittu opetussuunnitelman humanistinen ihmiskäsitys todennäköisesti vaikuttaa myös oppimiskäsityksenä. Humanistinen oppimiskäsitys korostaa kokemusten tärkeyttä. Jokainen tuo mukanaan omat, ainutlaatuiset kokemuksensa, jotka muille jaettaessa laajentavat oppimisen kohteena olevia asioita. Toisaalta pelkkä kokemusten olemassaolo ei takaa oppimista, vaan ne on tietoisesti käsiteltävä. Mukana on siis myös kognitiivinen näkökulma, joka lähenee konstruktivistista oppimiskäsitystä. Kolbin oppimisen syklinen malli kuvaa kokemusperäistä oppimista seuraavasti:

Oppiminen on kuvion mukainen jatkuva prosessi, joka perustuu kokemuksiin ja niiden analyysiin. Onnistuessaan oppimisprosessi tuottaa uutta tietoa ja uusia kokemuksia,

jotka jälleen "käsitellään", reflektoidaan. Tätä tarkoittaa prosessin syklinen eteneminen. (Mäkinen 2002.)

Työpaikallani koen eläväni oppimiskäsitysten välimaastossa. Yläkoulun käytännössä elää edelleen jollakin tavalla behavioristinen oppimiskäsitys. Opettaja on se, joka tietää, ja hänen tehtävänsä on jakaa tietoa oppilaille. Tunneilla on oltava hiljaa, jotta opettaja saisi äänensä kuuluville. Omassa selkäytimessäni asuu behavioristi, joka ihaillee konstruktivismia ja toivoo joskus tavoittavansa jotakin sen ajatuksista. Haluaisin oppia luottamaan oppimisprosessiin, siis siihen, että minun ei todellakaan tarvitse kaaata tietoa oppilaiden päähän. Heissä itsessään elää jotakin sellaista, jota minun kuuluisi vaalia. He ovat niitä, joilla on taito oppia asiat, jos heille järjestetään siihen otolliset olosuhteet. Yläkoulussa ajatus tuntuu usein jopa naurettavalta, mutta silti uskon siihen, koska monet konstruktivismin ajatukset elävät jo nyt koulussani. Opetussuunnitelmien joustonvara, jatkuvasti toistuva oppilaiden itsearviointi sekä useat opetusmenetelmät ja työskentelytavat myös omilla tunneillani ovat niitä. Käytäntöön haluaisin itse saada enemmän elämyksellistä ja kokemuksellista opetusta. Toki sitäkin on, aiheesta riippuen, mutta yläkoulun oppimisympäristö ei aina sitä suosi. Toisaalta on olemassa asioita, jotka vain on opetettava ”vanhanaikaisesti”, esimerkiksi suomen kieliopin pilkkusäännöt.

Agricola-teemaviikko vastaa mielestäni hyvin oppimiskäsitysten tavoitteita. Oppilaille järjestettiin oppimisympäristö, jossa he aktiivisesti ottivat asioista selvää ja jakoivat niitä eteenpäin. Ainakin humanistinen, konstruktivistinen ja kokemuksellinen oppimiskäsitys olivat innolla kutsumassa Agricolaa kylään.

3 AGRICOLA MEILLÄ KOKO VIIKON

3.1 Valmistautuminen vierailuun

Suoritin opetusharjoitteluni Laaksolan koulussa viikolla 8 (19.2.–23.2.2007). Harjoittelu oli kehittämishankkeenä käytännön puoli. Sen puitteissa toteutettiin Agricola-teemaviikko koulumme seitsemäsluokkalaisten parissa, suunnittelin ja vastasin sen toteutumisesta.

Tammikuun opettajainkokouksessa sain koulun rehtorilta ja kollegoilta luvan toteuttaa teemaviikon hiihtolomaa edeltävällä viikolla. Heti siinä yhteydessä mukaan ilmoitettiin äidinkielen, ruotsin, historian, uskonnon, maantiedon, musiikin, kuvataiteen sekä kotitalouden opettajat. Päätimme ottaa Agricolan esille useissa eri aineissa, jotta näkökulma olisi mahdollisimman laaja. Toisaalta emme halunneet tunkea Agricolaa sellaisille tunneille, joilla se ei olisi tuntunut luontevalta. Koimme, että siitä olisi voinut seurata Agricola-allergia! Seitsemäsluokkalaiset valitsimme siksi, että heille on yleensä vähiten tarjolla vaihtelua koulunkäyntiin.

Sovimme yhdessä, että minä otan vetovastuun. Valmistautumisaika oli melko lyhyt, joten virallisia kokoontumisia emme pitäneet. Ylimääräisten kokousten pitäminen on yleensäkin hankalaa, koska lähes jokaisella on lukujärjestys täynnä. Asiat hoidettiin kuitenkin epävirallisesti etupäässä välitunneilla ja ruokatuntien aikaan.

Juhlavuoden puitteissa järjestettiin peruskoululaisille valtakunnallinen ”Agricolan aviisi” – kilpailu, johon sovimme ottavamme osaa. Ajattelimme sen lisäävän oppilaiden motivaatiota viikon aihetta kohtaan ja ikään kuin kokoavan asiat yhteen. Tunneilla oli tarkoitus tutkia Agricolaa ja hänen merkitystään eri näkökulmista sekä tehdä pieniä lehtijuttuja, jotka kerättäisiin yhteen. Kuvataiteen tunneilla viimeisteltäisiin lehdet ja tehtäisiin niihin kuvitus. Sanomalehtien toimituksista sai tilata tarkoitusta varten tyhjiä pohjia, joten tilasin lehdet Keski-suomalaisesta.

Kun olimme yhdessä sopineet päälinjat, aloitin tarkempien suunnitelmien teon. Tein jokaiselle opettajalle ensin suurpiirteisen viikkosuunnitelman, joka myöhemmin tarkentui tuntisuunnitelmiksi (Liite 1). Sen jälkeen keräsin jokaiselle tietopaketin Agricolasta käyttäen apunani Agricola-juhlavuoden erilaisia sivustoja (Liite 2). Kaikille jaettiin myös kopio ”Agricolan aviisi” – kilpailusta (ks. <http://www.edu.fi>). Lisäksi hain opettajille heidän omaan aiheeseensa liittyvää aineistoa internetistä. Etsin valmiiksi sivuehdotuksia niille, jotka voivat luokassaan käyttää tietokonetta ja muille kokosin internetistä tietoa. Kotitalousopettajaa varten etsin keskiajan ruokatalouteen liittyviä sivuja, äidinkielen opettaja sai oppilaitaan varten Agricolan Abckirian etulehdellä olevan runon sekä luettelon Agricolan keksimistä sanoista (Liite 3). Lisäksi kopioin hänelle monisteen, jossa olivat rinnakkain jouluevankeliumit stadin slangilla, savon murteella sekä vuoden 1642 Raamatun käännöksen mukaisena. Historian opettaja käyttää tunneillaan tietokonetta, joten etsin häntä varten valmiiksi sivujen osoittei-

ta. Maantietoa varten tutustuin juhlasivujen maantieteelliseen osuuteen ja hain sieltä karttoja, jotka liittyivät Agricolan elämään. Itse opetan muun muassa uskontoa, joten tutustuin Suomen uskonnonopettajain liiton Agricolaa käsittelevään sivustoon. Valmistelin myös teemaviikon aloittavan tietovisapäivänavauksen (Liite 4), joka löytyi juhlasivustolta. Suunnitelmiin kuului lisäksi se, että valmistelisin kahdeksaluokkalaisten ilmaisutaidon oppilaideni kanssa pienen Agricola-aiheisen näytelmän, joka esitettäisiin viikon päätteeksi seitsemäsluokkalaisille. Tiedot hain oppilaita varten luokkahuonodraamasta ”Mikael Agricola koulussa” (Liite 5), joka löytyy juhluvuoden sivustolta.

3.3 Vierailun päiväohjelmat

Viikon 8 alkaessa kaikki oli valmista. Teema alkoi keskusradion kautta pitämälläni päivänavauksella, joka toi Agricolan koululle. Sen jälkeen koulutyö alkoi muissa luokissa normaalisti, mutta kolmelle seitsemännelle luokalle tuli vieraileva tähti yli 450 vuoden takaa. Jatkossa esittelen tuntisuunnitelmat eri oppiaineissa, päivittäiset ja luokkakohtaiset ohjelmat ovat liitteessä (Liite 1). Otsikkoehdotukset ovat ”Agricolan aviisi” – esitteestä.

Kotitalous, kolme viikkotuntia

Tutustutaan keskiajan ruokatalouteen Suomessa. Sitä varten tarkastellaan oppilaiden kanssa internet-sivustoa www.tkukoulu.fi/tiimalasi/ruokatalous.htm. Etsitään tuttuja ja vieraita ruokia ja ruokatarvikkeita. Ruoaksi tehdään hernekeitto.

Aineeseen sopivia mahdollisten lehtijuttujen aiheita ovat:

- Millaista ruokaa Agricolan aikaan syötiin?
- Birgitan parhaat kotikalja- ja nauriinpaistoreseptit
- Kestikievari etsii keittotaitoista kievarinemäntää (ilmoitus)
- Hyvää ruisleipää myytävänä suurtorilla joka päivä (mainos)

Äidinkieli

Tutkitaan Agricolan kieltä tutustumalla hänen teksteihinsä, niiden kirjoitustapaan ja yksittäisiin sanoihin. Oppilaiden kanssa tutustutaan internet-sivustoon fi.wikipedia.org/wiki/Mikael_Agricola, josta löytyy Agricolan Abckirian etu-

lehdellä oleva runo sekä luettelo Agricolan keksimistä sanoista. Lisäksi tutkitaan monistetta, jossa ovat rinnakkain jouluevankeliumit stadin slangilla, savon murteella sekä vuoden 1642 Raamatun käännöksen mukaisena.

Aineeseen sopivia lehtijuttujen aiheita ovat muun muassa:

- Lukutaito on kansan pelastus (mielipidekirjoitus)
- Pitäisikö kaikkien osata lukea (mielipidekirjoitus)
- Abckirian, Rucouskirian tai Uuden Testamentin käännöksen kirja-arvostelu
- Voiko suomen kieltä kirjoittaa?
- Abckiria on ilmestynyt – hanki omasi! (mainos)
- Mielipidekirjoituksia ruuasta, hygieniasta, torielämästä, perheestä, syntymästä, kuolemasta tai sodasta

Äidinkieli, viikon toinen tunti

Jatketaan siitä, mihin eilen päästiin. Tehdään kirjoitelmia lehteen. Pohditaan teemaa ”Oma kieli, oma mieli”, mitä se tarkoittaa nykypäivänä. Kuka voisi olla tämän päivän Mikael Agricola? Tähän kysymykseen löytyy virikkeitä internetistä opetushallituksen sivustolta www.edu.fi.

Äidinkieli, viikon kolmas tunti

Tehdään kirjoitelmat valmiiksi lehteä varten.

Ruotsi

Toteutetaan elämyksellistä opetusta puhumalla aluksi ainoastaan ruotsia. Oppilaat ovat vasta aloittaneet ruotsin opiskelun eli ymmärtäminen on vaikeaa. Tällä tavoin tuodaan esille perusteluja sille, miksi Agricola alkoi kääntää tekstejä suomen kielelle. Oma kieli on tärkeä jokaiselle. Oppilaille on jaettu lehdenteke-ko-ohjeet, joten voidaan kokeilla, osaisivatko he jo kirjoittaa juttuja ruotsiksi.

Ruotsi, viikon toinen tunti

Tehdään mahdollisesti vielä pieniä kirjoitelmia ruotsiksi lehteä varten tai edetään opetussuunnitelman mukaan.

Historia

Aloitetaan tutustuminen Agricolan henkilöhistoriaan käyttämällä apuna internetiä. Tietoa löytyy runsaasti muun muassa Agricolan juhlasivustolta www.utu.fi/agricola2007.

Aineeseen sopivia lehtijuttujen aiheita ovat muun muassa:

- Uutisia Viipurista/Helsingistä/Wittenbergistä

- Agricola rauhanneuvottelijana Venäjällä
- Kustaa Vaasa on pihi – mistä rahat Uuden Testamentin kääntämiseen suomeksi?
- Koko maassa ollut pahoja halloja – kuinka käy viljasadon?
- Miten saataisiin maalaispojat kouluun? (mielipidekirjoitus)
- Koulupäivä Turussa/Tukholmassa/Viipurissa/Pernajassa 1540-luvulla
- Liian ankarat opettajat (mielipidekirjoitus)
- Kouluhuoneiden lattioille on saatava pehmeämmät oljet (mielipidekirjoitus)
- Tukholmalainen/viipurilainen/turkulainen opiskelija kertoo matkakirjein seikkailuistaan ympäri Eurooppaa
- Liian korkeat verot (mielipidekirjoitus)
- Maapallo pyöriikin auringon ympäri (mielipidekirjoitus)

Historia, viikon toinen tunti

Jatketaan siitä, mihin jäätiin, perehdytään aiheeseen ja tehdään lehteen juttuja.

Uskonto

Pohditaan Agricolan kirkollista merkitystä. Pohjaksi kerrataan vähän uskonpuhdistusta ja Martti Lutherin elämää käyttäen apuna koulun uskonnonopetukseen tarkoitettua sivustoa. Siellä on myös netissä tehtävä Mikael Agricola – tietotesti osoitteessa www.suol.fi/raamattunet/agricola.html.

Aineeseen sopivia mahdollisten lehtijuttujen aiheita ovat:

- Uskonpuhdistus
- Olemmeko saamassa uuden uskonnon?
- Martti Lutherin haastattelu
- Paavin kohuväite: protestantismi tekee sinut hulluksi
- Luterilaisuus vastaan katolilaisuus (mielipidekirjoitus)
- Katolisen kirkon omaisuus takavarikoidaan

Maantieto

Tutkitaan Agricolan elämään liittyviä maantieteellisiä paikkoja. Juhlavuoden sivustolla (www.utu.fi/agricola2007) on tätä varten Agricolan jalanjäljillä – linkki. Tarkastellaan oppilaiden kanssa siellä olevaa karttaa, jota voidaan käyttää myös apuna oppilaiden omille karttaluonnoksille.

Aineeseen sopivia mahdollisten lehtijuttujen aiheita ovat:

- Helsinki – pieni kylä kaukana idässä

- Kulkuyhteydet Turusta Tukholmaan paranevat vähitellen

Kuvataide

Aloitetaan sanomalehden kuvitus aiheiden mukaan, tehdään piirroksia ja otetaan lavastettuja valokuvia Agricolan ajasta. Lisäksi suunnitellaan etikettiä Agri-cola – juomalle.

Aineeseen sopivia aiheita ovat muun muassa:

- Onko kukaan nähnyt viisivuotiaan Liisan käpylehmäkokoelmaa? (ilmoitus)
- Kuka jätti hevosenlantaläjän pormestarin oven eteen? (ilmoitus)
- 1500-luvun naisten ja miesten muoti
- Minkä eläinten turkiksia käytettiin vaatteina?
- Kuningas Kustaa Vaasa määrittelee miesten partamuodin
- Liikennevälineet: millaisia hevoscärryjä ja rekiä Agricolan aikana käytettiin?
- Haetaan hevoscärrykuljettajaa (ilmoitus)
- Sillankorjaaja saa paikan Aurajoella (ilmoitus)
- Näin teet hyvän kirveen
- Parhaimmat soutuveneet saat Turun venekauppailta (mainos)
- Rakennatko taloa? Hae parhaimmat kattopäreet meiltä! (mainos)

Musiikki

Tehdään luokan oma Agricola-räppi.

Teemaviikon päätös

Kaikki seitsemäsluokkalaiset menevät oppitunnista riippumatta auditorioon katsomaan kahdeksaluokkalaisten ilmaisutaidon oppilaiden esittämää näytelmää Agricolan kouluajoista. Tiedot on saatu luokahuonedraamasta ”Mikael Agricola koulussa”, joka löytyy juhluvuoden sivustolta www.edu.fi. Oppilaat ovat ideoineet sen pohjalta aikamatkan, jossa ovat rinnakkain nykyajan ja Agricolan ajan koululuokka.

4 ONNISTUIKO VIERAILU?

Agricolan vierailun jälkeen alkoi talviloma, joten kokemusten jakaminen ei onnistunut heti. Jo viikon aikana kuitenkin huomasi useissa yhteyksissä sen, että vaihtelu tavan-

omaiseen koulunkäyntiin oli tervetullutta, sekä oppilaiden että opettajien keskuudessa. Mukana olleet opettajat olivat motivoituneita ja innostuneita, samoin yllättävää kyllä myös oppilaat. Vaikka sama teema toistui jatkuvasti, se ei herättänyt kyllästymistä, koska näkökulmat olivat niin erilaisia. Agricolan avisiit jäivät elämään viikon jälkeenkin. Niistä otettiin kopiot, ja ne laitettiin kaikkien näkyville koulun seinälle. Kilpailuun lähetettiin yhden luokan lehti.

Talviloman jälkeen kokosin raportin mukana olleiden opettajien mielipiteistä. Ohessa ovat heidän kokemuksensa suhteessa viikon tavoitteisiin:

Tietovisapäivänavaus

Tietovisa osoittautui kaikkien mielestä hyväksi teemaviikon aloitukseksi. Keskusradiota kautta pidetty päivänavaus kertoi jo alustavasti Agricolasta, joten tunteja ei tarvinnut aloittaa aivan tyhjästä. Teemaviikosta ei ollut puhuttu aiemmin, joten se tuli oppilaille uutena asiana. Ratkaisu tuntui oikealta, näin viikko todellakin alkoi maanantain päivänavauksesta ja päättyi perjantain viimeiseen tuntiin.

Kotitalous

Tavoite toteutui opettajan mukaan hyvin. Kotitaloustunnit aloittivat yhden luokan teemaviikon. Päivänavaus viritti asiaan, ja Agricolan aviisi – esite valaisi viikon ideaa. Oppilaat olivat kiinnostuneita ja huvittuneita keskiajan ruuista ja ruokailutavoista. Joitakin hyviä ilmoituksia ja mainoksia ehdittiin tehdä tuntien aikana. Hernekeitto oli aiheeseen sopiva perinneruoka, lisäksi tehtiin laskiaispullia, jotka kruunasivat aterian.

Äidinkieli

Äidinkieltä on seitsemäsluokkalaisilla kolme viikkotuntia. Ensimmäisellä tunnilla aiheen käsittely aloitettiin ja sitä jatkettiin seuraavilla tunneilla. Agricolan ajan tekstejä luettiin tunneilla ääneen. Ne tuntuivat oppilaista toisaalta hyvin huvittavilta ja vanhahtavilta, toisaalta kuitenkin ihan tutun oloisilta. Vanhan raamatunkäännöksen, savon murteen ja stadin slangin vertailu oli opettajan kokemuksen mukaan hauskaa ja mukaansa tempaavaa. Oppilaat innostuivat miettimään myös sitä, kuka voisi olla tämän päivän Agricola. Annetuista aiheista eniten kiinnostivat Abckirian mainos sekä mielpidekirjoitukset ”Lukutaito on kansan pelastus” ja ”Pitäisikö kaikkien osata lukea”. Muut mielpidekirjoitukset ja kirja-arvostelu eivät innostaneet oppilaita.

Äidinkielen tunneille annettu tavoite toteutui hyvin. Pääosassa oli kieli ja sen eri vaihteisiin tutustuminen, ei niinkään se, millaisia tuotoksia tunnilla saadaan aikaan. Hyviä lehtijuttuja syntyi silti. Äidinkielen tunneilla Agricolaan olisi voinut käsitellä pitempäänkin, mutta toisaalta siihen tullaan palaamaan yhdeksännellä luokalla uudestaan. Silloin äidinkielessä yleensäkin perehdytään Agricolan merkitykseen ja suomen kielen kehitykseen.

Ruotsi

Ruotsin tunneille laadittu tavoite toteutui erittäin hyvin. Opettajat todellakin puhuivat tunnin alussa pitkään pelkästään ruotsia. Oppilaat olivat ihmeissään ja hämmentyneitä, mutta melko pian he oivalsivat asiayhteyden ja alkukommenttien jälkeen opetus alkoi huvittaa ja jopa innostaa heitä. Kun opettaja taas muuttuikin suomenkieliseksi, kaikki ymmärsivät, miksi hän ensi töikseen kirjoitti taululle viikon teeman ”Oma kieli, oma mieli”. Siitä oli helppo lähteä yhdessä pohtimaan oman kielen merkitystä ja arvoa.

Historia

Opettajan mukaan tavoite toteutui odotetusti. Tiedot löytyivät helposti internetistä Agricolan juhlasivuilta. Annetut aiheet olivat hänen mukaansa hyviä historian opetukseen, ja niistä syntyikin mukavia tuotoksia lehteen. Jotkut aiheet olisivat kaivanneet lisää aikaa, mutta mielipidekirjoitukset syntyivät nopeasti. Ne herättivätkin oppilaiden mielenkiinnon. Kirjoituksissa pohdittiin, miten saataisiin maalaispojat kouluun tai ovatko opettajat liian ankaria tai pitäisikö kouluhuoneiden lattioille saada pehmeämmät oljet. Näitä aiheita myös innostuttiin eniten kuvittamaan kuvataiteen tunneilla. Opettajan mielestä historiallinen näkökulma Agricolaan on aihe, jota olisi voinut pohdita pitempäänkin. Sen olisi voinut myös yhdistää uskonnon tuntien kanssa, mutta tällä teemaviikolla ne pidettiin erillisinä. Niiden yhteistyötä kuitenkin kannattaisi jatkossa harkita.

Uskonto

Suunnitelma toteutui tunnilla odotetusti. Oppilaat tutustuivat internetsivustoihin ja tekivät Agricola -tietotestin. Uskontoa on viikossa vain yksi tunti, joten oppilaiden tekemät lehtijutut olivat etupäässä pieniä haastatteluja, ”lööppejä” tai pieniä keskustelunpätkiä. He pääsivät hyvin mukaan aiheeseen, koska tunnit olivat joka luokalla keskellä viikkoa. Teema alkoi olla jo tuttu. Näkökulma Agricolaan oli kuitenkin taas hieman erilainen kuin muilla tunneilla, nyt pohdittiin hänen merkitystään Suomen

uskonnollisessa kentässä. Uskonpuhdistus oli oppilailla ennestään jonkin verran muistissa, mutta nyt pohdittiin Agricolan merkitystä sen Suomeen tulolle. Lehtijuttujen aiheiden avulla sitä voitiin hieman avata.

Maantieto

Opettajan mukaan teemaviikon tunti palveli teeman ohella myös maantiedon perusopetusta, koska oppilaat etsivät ensin itsenäisesti kartasta Agricolan elämään liittyvien paikkojen sijaintia ja mittasivat välimatkoja. Vasta sen jälkeen heille jaettiin valmis karttakopio, josta he voivat varmistaa paikkakunnat. Tunnilla pohdittiin myös kulku-yhteyksiä ja matkojen vaatimaa aikaa. Tunnille asetettu tavoite toteutui hyvin. Agricolan aikaan saatiin taas uudenlainen näkökulma. Sanomalehteä varten tuotettiin itse tehtyjä karttoja.

Kuvataide

Kuvataide aloitti erään luokan teemaviikon ja päätti toisen luokan viikon, joten tilanteet eri luokissa vaihtelivat aika lailla. Yksi luokka siis aloitti Agricolan käsittelyn kuvien avulla, muut luokat puolestaan kuvittivat omia aiemmin tekemiään lehtijuttuja tai tekivät aivan uusia, etupäässä ilmoituksia ja mainoksia. Jotkut innostuivat suunnittelemaan myös Agri-colan etikettiä.

Keskiajan kuvamaailma on aineen opettajan mukaan hyvin niukka, eikä sitä myöskään tarkemmin ehditty tunneilla lähteä internetistä etsimään. Tämä osoittautui teemaviikolla hyväksi, luovuutta ruokkivaksi asiaksi, koska oppilaat innostuivat itse lavastamaan kuvia. He etsivät kaikkea mahdollista rekvisiittaa koulusta ja kotoa, vaatteita suunniteltiin tekstiilityön tunneilla ja kuvausta varten hankittiin luokan lattialle jopa olkia. Näin syntyikin hyviä tilannekuvia keskiajan muodista ja koulunkäynnistä aina paaviin, Lutheriin ja Agricolaan asti. Opettajan mukaan teemaviikon tavoite toteutui erinomaisesti. Teemaa jatkettiin myös varsinaisen viikon jälkeen kokoamalla ”Agricolaan aviisit” valmiiksi kuvataiteen tunneilla.

Musiikki

Tavoite toteutui hyvin. Musiikkitunti oli kaikilla luokilla viikon lopussa, joten oppilailla oli jo melko lailla tietämystä Agricolasta. Oma räppi syntyi joka luokalle helposti. Ne ovatkin mainioita, hauskoja, asiaa sisältäviä väläyksiä Agricolasta ja hänen ajastaan. Kirjallisessa muodossa ne ovat luokan lehdessä.

Viikon päätös

Kahdeksaslukkalaiset valinnaisen ilmaisutaidon oppilaat valmistelivat teemaviikon päätteeksi pienen näytelmän - tai oikeastaan improvisaation - Agricolan ajan koulunkäynnistä. Näytelmää ideoitiin noin kolmen viikon ajan ilmaisutaidon tunneilla sekä vähän muulloinkin. Oppilaat harjoittelivat sitä keskenään myös ruokatunneilla, innostus oli kova. Perjantaina koulun auditorio oli varattu heille koko iltapäiväksi. He lavastivat näyttämölle kaksi erilaista luokkahuonetta ja hoitivat itse mainion ajan mukaisen puvustuksen ja maskeerauksen.

Kaikki seitsemäsluokkalaiset olivat oman opettajansa kanssa katsomossa. He olivat koko viikon ”eläneet” Agricolan kanssa ja miettineet muun muassa sen ajan koulunkäyntiä. Nyt se koulu oli heidän silmiensä edessä. Näytelmä selvästi vei heidät mukaansa, koska se oli toisaalta ihan asiaa, mutta toisaalta suunnattoman hauska. Näyttelijät vetivät roolinsa todella hyvin. Palaute oli sen mukaista. Erään päänäyttelijän pikkuveli kylläkin ”häpesi silmät päästään”, muilla ei ollut häpeämistä. Ei myöskään teemaviikon opettajilla ja suunnittelijalla.

Kokemukset teemaviikosta olivat pääosin erittäin hyviä. Voisi sanoa, että viikko onnistui erinomaisesti. Erilaisten kehittämissuunnitelmien onnistumista on tutkittu ja on havaittu joitakin onnistumisen ehtoja. Tärkeäksi on todettu innostava hanke, konkreettiset tavoitteet ja suunnitelmallisuus. Lisäksi onnistuminen edellyttää yhteistyötä, tiimityöskentelyä, vastuullisuutta ja ahkeraa työtä. (Elo 2005, 14.) Koen näiden ehtojen toteutuneen omassa teemaviikossamme. Olemme olleet vahvan suomalaisen kulttuuriperinnön äärellä. Edellä on jo todettu, että kulttuuriperintöopetus tarkoittaa kulttuuriperinnön säilyttämistä ja siirtämistä eteenpäin sukupolvelta toiselle. Agricolan elämäntyö on merkittävä suomalaisen kulttuurin osa ja siten arvokasta kulttuuriperintöä. Sitä olimme teemaviikolla siirtämässä eteenpäin. Keinoina käytimme pienen ripauksen tiimityöskentelyä opettajien kesken sekä aimo annoksen kokemuksellista, yhteistoiminnallista, voisiko sanoa konstruktivistista oppimista oppilaiden kanssa.

5 TULEEKO AGRICOLA UUDELLEEN?

Teemaviikon hyvistä kokemuksista jäi elämään ajatus, että tämäläinen teemaviikko kannattaisi herättää henkiin myös seuraavana vuonna. Teema voisi olla joku muu, mutta käytännön toteutus samantapainen. Rajattu, ei liian pitkä, ajanjakso tuntui hy-

vältä. Viikko on koulun rytmissä hyvä aika. Mukana olisi useita eri aineiden opettajia, mutta käsiteltäviä aineita voisi yhdistää hieman enemmän. Samaa aihepiiriä teeman sisällä voisi ottaa esille vaikkapa uskonnon ja historian tunneilla, nythän suunnitelmassa oli eritelty kaikki oppiaineet. Käytäntö tuntui joskus liian pirstalemaiselta, koska mukana oli myös yhden viikkotunnin aineita. Roolileikkien ja draaman merkitystä ei voida myöskään unohtaa. Niina Vántänen on todennut, että käytettäessä opetuksessa draamaa, oppilaat ovat itse aktiivisesti muokkaamassa tietoa ja muodostamassa oman näkemyksensä, kokemassa syväoppimista. He voivat jopa muuttaa puhetyyliään ja käyttämäänsä sanastoa miettiessään menneisyyden henkilöiden eri toimintamalleja ja esittäessään ne muille. (Vántänen 2007, 22–23.) Ilmaisutaidon ryhmän esittämä teemaviikon päätös kuvasi tätä parhaalla mahdollisella tavalla.

Teemaviikon suunnittelu oli työläs prosessi, koska viikko toteutettiin melko nopealla aikataululla. Jatkossa teemaviikon mahdollisessa toteutuksessa suunnittelu täytyy jollakin tavalla jakaa ja varata sille ja yhteisille tapaamisille riittävästi aikaa. Toisaalta koen, että viikon suunnittelussa on oltava joku, jolla on kaikki langat käsissään. Tämä teemaviikon vetäjä vaihtuisi vuosittain, siten näkökulma myös muuttuisi hieman riippuen opettajasta. Kaiken kaikkiaan yhteinen suunnitteluprosessi olisi hyvä väläys myös siitä, mitä tiimityöskentely, -opetus ja -oppiminen perusopetuksessa voisi olla.

Seitsemäsluokkalaiset ovat yläkoulussa hyvä teemaviikon kohderyhmä. Oppilaat tulevat kouluista, joilla on lähes joka tunnilla ollut sama opettaja. Ero entiseen on huima. Teemaviikko voisi parhaimmillaan palvella oppilaiden sopeutumista uuteen kouluun. Sen järjestäminen syksyllä voisi täten olla perusteltua. Saman teeman integroiminen eri aineisiin muistuttaa alakoulun yhtenäisyyttä. Nyt ei ole sama opettaja, mutta olisi kin sama tema, mikä voisi luoda nivelvaiheessa yhteyden tuntua. Teema voisi toki jatkossakin olla Agricola ja hänen merkityksensä suomen kielelle ja kulttuurille, mutta se voisi olla myös Lönnrot, Kalevala tai vaikkapa suomen sotaan liittyvä Karstulan taistelun 200-vuotisjuhla vuonna 2008.

Agricola – teemaviikko todennäköisesti poikii uusia teemaviikkoja, mutta se voisi olla rikastuttamassa myös koulun omaa opetussuunnitelmaa. Koulukohtaisia suunnitelmiahan mietitään yhteisissä kokouksissa. Jonkun kokouksen aihe voisi olla esimerkiksi se, kaipaisiko opetussuunnitelmamme lisää kulttuuriperintöä, voisiko sen sisälle kasvaa jopa koulun ”kulttuuriperintöstrategia”. Suunnitelmaan kirjattuna teoria voisi

tulla paremmin käytännöksi. Tavoite olisi perinnetietouden syventäminen eri aineissa esimerkiksi juuri yhteistoiminnallisen oppimisen kautta.

Teemaviikko voisi olla kimmokkeena myös uudelle verkottumiselle mahdollisesti Opetushallituksen eri hankkeiden kautta. Eräs kanava on Suomen Tammi, joka on Museoviraston, Opetushallituksen ja ympäristöministeriön yhteinen kulttuuriperintöopetuksen kehittämisverkosto vuosille 2005–2008. Sen tavoitteena on lisätä suomalaisten tietoutta omasta kulttuuriperinnöstään ja vahvistaa kulttuuriperinnön asemaa opetuksessa. Lisäksi se hyödyttää kouluja tarjoamalla aineksia tutkiville työmuodoille useiden oppiaineiden yhteistyönä. (Suomen Tammi 2007.) Toinen varteenotettava mahdollinen verkostoitumisen kohde on Luovuus- ja kulttuurikasvatushanke Lähde. Lähteen ensimmäinen vaihe oli vuosina 2004 – 2006, mutta se jatkuu vuonna 2007. Hankkeen tavoitteena on lisätä yhteistyötä koulujen ja oppilaitosten, koulutuksen järjestäjien ja eri alojen kulttuuritoimijoiden sekä muiden rinnakkaisten hankkeiden kanssa. Taiteen ja tieteen välistä toimintaa pidetään perustana laajan kulttuurisen näkemyksen kehittymiselle. (Luovuus ja kulttuurikasvatushanke 2007.)

Olen saanut opetusharjoittelun ja kehittämishankkeen työstämisen parissa olla arvokkaan kulttuuriperinnön äärellä. Mikael Agricolan juhlavuosi on ollut valtakunnallisesti näkyvissä eri medioiden kautta, mutta mielestäni oli tärkeää tuoda se myös paikallistalolle. Koulumme seitsemäsluokkalaiset taatusti tietävät nyt, ketä tarkoitetaan, kun puhutaan Agricolasta. Silti en luule, että kenellekään olisi muodostunut allergiaa häntä kohtaan. Seuraavan kerran tavatessa häntä todennäköisesti iloisesti tervehditään.

Koen, että Agricola-teemaviikko oli lisäksi pieni alku koulussamme uudelle yhteistoiminnallisuudelle ja mahdolliselle verkottumiselle. Lisäksi toivon pystyneeni luomaan hieman teoreettista pohjaa tuleville käytännön toteutuksille sekä mahdollisesti myös antamaan virikkeitä koulukohtaisen opetussuunnitelman edelleen kehittämiseksi.

LÄHTEET

Aaltonen, H. 2007. Agricola 2007-juhlavuosi. Viitattu 26.4.2007.
[Http://www.utu.fi/agricola2007](http://www.utu.fi/agricola2007).

Elo, P. 2005. Hyvä verkko – toimiva tulos. Kulttuuria perinnöksi. Suomen Tammi – projektista verkostoksi 1998–2004. Raportti. Helsinki, 12-15.

Helakorpi, S. 2001. Innovatiivinen tiimi- ja verkostokoulu. Helsinki: Tammi.

Kangasvieri, A. 2003. Koulu evästää elämää varten. Koulun pieni kulttuurikirja. Koulun ja kulttuurin yhteistyöohjelma 1998–2001. Toim. I. Grönholm. Jyväskylä: Gummerus.

Laaksolan koulun opetussuunnitelma, 2005.

Luovuus ja kulttuurikasvatusthanke Lähde 2004-2006. 2007. Viitattu 29.4.2007.
[Http://www.edu.fi](http://www.edu.fi), hankkeita.

Lämsä, H. 2006. Keskeiset käsitteet. Viitattu 21.4.2007. [Http://www.edu.fi](http://www.edu.fi), perusopetus, aihekokonaisuudet, kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, Aikapolku.

Mäkinen, P. 2002. Kokemuksellinen oppiminen. Viitattu 29.4.2007.
[Http://www.uta.fi/tyt/verkkotutor/kokem.htm](http://www.uta.fi/tyt/verkkotutor/kokem.htm).

Mäntylä, R. 2002. Yksin mutta yhdessä. Opettajat omaa työtä ja oppilaitoksen toimintaa kehittämässä. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Viitattu 29.4.2007.
[Http://acta.uta.fi](http://acta.uta.fi).

Niiniluoto, I. 2005. Aika, muisti ja kulttuuriperintö. Kulttuuria perinnöksi. Suomen Tammi – projektista verkostoksi 1998–2004. Raportti. Helsinki, 8-11.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. 2007. Viitattu 26.4.2007.
[Http://www.oph.fi](http://www.oph.fi), opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteet, perusopetus.

Salovaara, H. 2004. Konstruktivismi. Viitattu 29.4.2007.
[Http://tievie oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_3/konstruktivismi.htm](http://tievie oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_3/konstruktivismi.htm), oppimisen teoriasta tukea tieto- ja viestintäteknikan pedagogiseen käyttöön.

SeutuOPS 2004. Perusopetuksen vuosisuunnitelma vuosiluokille 1-9. 2004. Toim. E. Tarvainen. Saarijärvi: Gummerus.

Suomen Tammi. 2007. Viitattu 28.4.2007. [Http://www.edu.fi](http://www.edu.fi), hankkeita.

Tavoitteet. 2007. Viitattu 21.4.2007. [Http://www.edu.fi](http://www.edu.fi), hankkeita, Suomen Tammi.

Väntänen, N. 2007. Roolileikit ja draamat. Suomen Tammi 2007/XII, 22-24.

LIITTEET

Liite 1 Seitsemäsluokkalaisten tunnit Agricola – teemaviikolla

(Otsikkoehdotukset Agricolan aviisi – esitteestä)

Maanantai 19.2.2007

Päivänavaus (Tuula Tiainen).

Tietovisapäivänavaus Agricolasta, pohjana Agricolan juhluvuoden sivusto www.edu.fi.

Luokka 7A

1. tunti (8.00–8.50) Kotitalous (Anna-Liisa Kantoniemi).

Kerrotaan oppilaille Agricola-teemaviikosta ja jaetaan Agricolan aviisi – esite. Tutustutaan keskiajan ruokatalouteen Suomessa. Sitä varten tarkastellaan oppilaiden kanssa internet-sivustoa www.tkukoulu.fi/tiimalasi/ruokatalous.htm. Etsitään tuttuja ja vieraita ruokia ja ruokatarvikkeita. Ruoaksi tehdään hernekeitto.

Aineeseen sopivia mahdollisten lehtijuttujen aiheita ovat:

- Millaista ruokaa Agricolan aikaan syötiin?
- Birgitan parhaat kotikalja- ja nauriinpaistoreseptit
- Kestikievari etsii keittotaitoista kievarinemäntää (ilmoitus)
- Hyvää ruisleipää myytävänä suurtorilla joka päivä (mainos)

2. tunti (8.55–9.40) Kotitalous jatkuu.

3. tunti (9.45–10.30) Kotitalous jatkuu.

4. tunti (11.20–12.05) Englanti.

5. tunti (12.15–13.00) Äidinkieli (Anna Katajamäki).

Tutkitaan Agricolan kieltä tutustumalla hänen teksteihinsä, niiden kirjoitustapaan ja yksittäisiin sanoihin. Oppilaiden kanssa tutustutaan internet-sivustoon fi.wikipedia.org/wiki/Mikael_Agricola, josta löytyy Agricolan Abckirian etulehdellä oleva runo sekä luettelo Agricolan keksimistä sanoista. Lisäksi tutkitaan monistetta, jossa ovat rinnakkain jouluevankeliumit stadin slangilla, savon murteella sekä vuoden 1642 Raamatun käännöksen mukaisena.

Aineeseen sopivia lehtijuttujen aiheita ovat muun muassa:

- Lukutaito on kansan pelastus (mielipidekirjoitus)
- Pitäisikö kaikkien osata lukea (mielipidekirjoitus)
- Abckirian, Rucouskirian tai Uuden Testamentin käännöksen kirja-arvostelu

- Voiko suomen kieltä kirjoittaa?
- Abckiria on ilmestynyt – hanki omasi! (mainos)
- Mielipidekirjoituksia ruuasta, hygieniasta, torielämästä, perheestä, syntymästä, kuolemasta tai sodasta

6. tunti (13.05–13.50) Ruotsi (Tuula Tiainen).

Toteutetaan elämyksellistä opetusta puhumalla aluksi ainoastaan ruotsia. Oppilaat ovat vasta aloittaneet ruotsin opiskelun eli ymmärtäminen on vaikeaa. Tällä tavoin tuodaan esille perusteluja sille, miksi Agricola alkoi kääntää tekstejä suomen kielelle. Oma kieli on tärkeä jokaiselle. Oppilaille on jo jaettu lehdenteko-ohjeet, joten voidaan kokeilla, osaisivatko he kirjoittaa jotakin juttua ruotsiksi.

Luokka 7B

1. tunti (8.00–8.50) Matematiikka.

2. tunti (8.55–9.40) Ruotsi (Tuula Tiainen).

Toteutetaan elämyksellistä opetusta puhumalla aluksi ainoastaan ruotsia. Oppilaat ovat vasta aloittaneet ruotsin opiskelun eli ymmärtäminen on vaikeaa. Tällä tavoin tuodaan esille perusteluja sille, miksi Agricola alkoi kääntää tekstejä suomen kielelle. Oma kieli on tärkeä jokaiselle. Kerrotaan oppilaille teemaviikosta ja jaetaan kaikille Agricolan aviisi -esite. Kokeillaan, osaisivatko he kirjoittaa jotakin juttua ruotsiksi.

3. tunti (9.45–10.30) Äidinkieli (Anna Katajamäki).

Tutkitaan Agricolan kieltä tutustumalla hänen teksteihinsä, niiden kirjoitustapaan ja yksittäisiin sanoihin. Oppilaiden kanssa tutustutaan internet-sivustoon fi.wikipedia.org/wiki/Mikael_Agricola, josta löytyy Agricolan Abckirian etulehdellä oleva runo sekä luettelo Agricolan keksimistä sanoista. Lisäksi tutkitaan monistetta, jossa ovat rinnakkain jouluevankeliumit stadin slangilla, savon murteella sekä vuoden 1642 Raamatun käännöksen mukaisena.

Aineeseen sopivia lehtijuttujen aiheita ovat muun muassa:

- Lukutaito on kansan pelastus (mielipidekirjoitus)
- Pitäisikö kaikkien osata lukea (mielipidekirjoitus)
- Abckirian, Rucouskirian tai Uuden Testamentin käännöksen kirja-arvostelu
- Voiko suomen kieltä kirjoittaa?
- Abckiria on ilmestynyt – hanki omasi! (mainos)
- Mielipidekirjoituksia ruuasta, hygieniasta, torielämästä, perheestä, syntymästä, kuolemasta tai sodasta

4. tunti (11.20–12.05) Kotitalous (Anna-Liisa Kantoniemi).

Tutustutaan keskiajan ruokatalouteen Suomessa. Sitä varten tarkastellaan oppilaiden kanssa internet-sivustoa www.tkukoulu.fi/tiimalasi/ruokatalous.htm. Etsitään tuttuja ja vieraita ruokia ja ruokatarvikkeita. Ruoaksi tehdään hernekeitto.

Aineeseen sopivia mahdollisten lehtijuttujen aiheita ovat:

- Millaista ruokaa Agricolan aikaan syötiin?
- Birgitan parhaat kotikalja- ja nauriinpaistoreseptit
- Kestikievari etsii keittotaitoista kievarinemäntää (mainos)
- Hyvää ruisleipää myytävänä suurtorilla joka päivä (mainos)

5. tunti (12.15–13.00) Kotitalous jatkuu.

6. tunti (13.05–13.50) Kotitalous jatkuu.

Luokka 7C

1. tunti (8.00–8.50) Biologia.

2. tunti (8.55–9.40) Kuvataide (Heini Tenokoski).

Kerrotaan oppilaille teemaviikosta ja jaetaan kaikille Agricolan aviisi -esite. Aloite- taan sanomalehden kuvitus aiheiden mukaan, tehdään piirroksia ja otetaan lavastettuja valokuvia Agricolan ajasta. Lisäksi suunnitellaan etikettiä Agri-cola – juomalle.

Aineeseen sopivia aiheita ovat muun muassa:

- Onko kukaan nähnyt viisivuotiaan Liisan käpylehmäkokoelmaa? (ilmoitus)
- Kuka jätti hevosenlantaläjän pormestarin oven eteen? (ilmoitus)
- 1500-luvun naisten ja miesten muoti
- Minkä eläinten turkiksiä käytettiin vaatteina?
- Kuningas Kustaa Vaasa määrittelee miesten partamuodin
- Liikennevälineet: millaisia hevoscärryjä ja rekiä Agricolan aikana käytettiin?
- Haetaan hevoscärrykuljettajaa (ilmoitus)
- Sillankorjaaja saa paikan Aurajoella (ilmoitus)
- Näin teet hyvän kirveen
- Parhaimmat soutuveneet saat Turun venekauppailta (mainos)
- Rakennatko taloa? Hae parhaimmat kattopäreet meiltä! (mainos)

3. tunti (9.45–10.30) Kuvataide jatkuu.

4. tunti (11.20–12.05) Äidinkieli (Anna Katajamäki).

Tutkitaan Agricolan kieltä tutustumalla hänen teksteihinsä, niiden kirjoitustapaan ja yksittäisiin sanoihin. Oppilaiden kanssa tutustutaan internet-sivustoon fi.wikipedia.org/wiki/Mikael_Agricola, josta löytyy Agricolan Abckirian etulehdellä oleva runo sekä luettelo Agricolan keksimistä sanoista. Lisäksi tutkitaan monistetta,

jossa ovat rinnakkain jouluevankeliumit stadin slangilla, savon murteella sekä vuoden 1642 Raamatun käännöksen mukaisena.

Aineeseen sopivia lehtijuttujen aiheita ovat muun muassa:

- Lukutaito on kansan pelastus (mielipidekirjoitus)
- Pitäisikö kaikkien osata lukea (mielipidekirjoitus)
- Abckirian, Rucouskirian tai Uuden Testamentin käännöksen kirja-arvostelu
- Voiko suomen kieltä kirjoittaa?
- Abckiria on ilmestynyt – hanki omasi! (mainos)
- Mielipidekirjoituksia ruuasta, hygieniasta, torielämästä, perheestä, syntymästä, kuolemasta tai sodasta

5. tunti (12.15–13.00) Historia (Margit Ylimäki).

Aloitetaan tutustuminen Agricolan henkilöhistoriaan käyttämällä apuna internetiä. Tietoa löytyy runsaasti muun muassa Agricolan juhlasivustolta www.utu.fi/agricola2007.

Aineeseen sopivia lehtijuttujen aiheita ovat muun muassa:

- Uutisia Viipurista/Helsingistä/Wittenbergistä
- Agricola rauhanneuvottelijana Venäjällä
- Kustaa Vaasa on pihi – mistä rahat Uuden Testamentin kääntämiseen suomeksi?
- Koko maassa ollut pahoja halloja – kuinka käy viljasadon?
- Miten saataisiin maalaispojat kouluun? (mielipidekirjoitus)
- Koulupäivä Turussa/Tukholmassa/Viipurissa/Pernajassa 1540-luvulla
- Liian ankarat opettajat (mielipidekirjoitus)
- Kouluhuoneiden lattioille on saatava pehmeämmät oljet (mielipidekirjoitus)
- Tukholmalainen/viipurilainen/turkulainen opiskelija kertoo matkakirjein seikkailuitaan ympäri Eurooppaa
- Liian korkeat verot (mielipidekirjoitus)
- Maapallo pyöriikin auringon ympäri (mielipidekirjoitus)

6. tunti (13.05–13.50) Ruotsi (Eila Sallinen).

Toteutetaan elämyksellistä opetusta puhumalla aluksi ainoastaan ruotsia. Oppilaat ovat vasta aloittaneet ruotsin opiskelun eli ymmärtäminen on vaikeaa. Tällä tavoin tuodaan esille perusteluja sille, miksi Agricola alkoi kääntää tekstejä suomen kielelle. Oma kieli on tärkeä jokaiselle. Oppilaille on jo jaettu lehdenteko-ohjeet, joten voidaan kokeilla, osaisivatko he kirjoittaa jotakin juttua ruotsiksi.

Tiistai 20.2.2007

Luokka 7A

1. tunti (8.00–8.50) Liikunta.

2. tunti (8.55–9.40) Liikunta.

3. tunti (9.45–10.30) Historia (Margit Ylimäki).

Aloitetaan tutustuminen Agricolan henkilöhistoriaan käyttämällä apuna internetiä. Tietoa löytyy runsaasti muun muassa Agricolan juhlasivustolta www.utu.fi/agricola2007.

Aineeseen sopivia lehtijuttujen aiheita ovat muun muassa:

- Uutisia Viipurista/Helsingistä/Wittenbergistä
- Agricola rauhanneuvottelijana Venäjällä
- Kustaa Vaasa on pihi – mistä rahat Uuden Testamentin kääntämiseen suomeksi?
- Koko maassa ollut pahoja halloja – kuinka käy viljasadon?
- Miten saataisiin maalaispojat kouluun? (mielipidekirjoitus)
- Koulupäivä Turussa/Tukholmassa/Viipurissa/Pernajassa 1540-luvulla
- Liian ankarat opettajat (mielipidekirjoitus)
- Kouluhuoneiden lattioille on saatava pehmeämmät oljet (mielipidekirjoitus)
- Tukholmalainen/viipurilainen/turkulainen opiskelija kertoo matkakirjein seikkailutaan ympäri Eurooppaa
- Liian korkeat verot (mielipidekirjoitus)
- Maapallo pyöriikin auringon ympäri (mielipidekirjoitus)

4. tunti (11.20–12.05) Maantieto (Anitta Ihantola).

Tutkitaan Agricolan elämään liittyviä maantieteellisiä paikkoja. Juhlavuoden sivustolla (www.utu.fi/agricola2007) on tätä varten Agricolan jalanjäljillä – linkki. Tarkastellaan oppilaiden kanssa siellä olevaa karttaa, jota voidaan käyttää myös apuna oppilaiden omille karttaluonnoksille.

Aineeseen sopivia mahdollisten lehtijuttujen aiheita ovat:

- Helsinki – pieni kylä kaukana idässä
- Kulkuyhteydet Turusta Tukholmaan paranevat vähitellen

5. tunti (12.15–13.00) Matematiikka.

6. tunti (13.05–13.50) Äidinkieli (Anna Katajamäki), viikon toinen tunti.

Jatketaan siitä, mihin eilen päästiin. Tehdään kirjoitelmia lehteen. Pohditaan teemaa ”Oma kieli, oma mieli”, mitä se tarkoittaa nykypäivänä. Kuka voisi olla tämän päivän

Mikael Agricola? Tähän kysymykseen löytyy virikkeitä internetistä opetushallituksen sivustolta www.edu.fi.

Luokka 7B

1. tunti (8.00–8.50) Liikunta.

2. tunti (8.55–9.40) Liikunta.

3. tunti (9.45–10.30) Maantieto (Anitta Ihantola).

Tutkitaan Agricolan elämään liittyviä maantieteellisiä paikkoja. Juhlavuoden sivustolla (www.utu.fi/agricola2007) on tätä varten Agricolan jalanjäljillä – linkki. Tarkastellaan oppilaiden kanssa siellä olevaa karttaa, jota voidaan käyttää myös apuna oppilaiden omille karttaluonnoksille.

Aineeseen sopivia mahdollisten lehtijuttujen aiheita ovat:

- Helsinki – pieni kylä kaukana idässä
- Kulkuyhteydet Turusta Tukholmaan paranevat vähitellen

4. tunti (11.20–12.05) Englanti.

5. tunti (12.15–13.00) Matematiikka.

6. tunti (13.05–13.50) Uskonto (Tuula Tiainen).

Pohditaan Agricolan kirkollista merkitystä. Pohjaksi kerrataan vähän uskonpuhdistusta ja Martti Lutherin elämää käyttäen apuna koulun uskonnonopetukseen tarkoitettua sivustoa. Siellä on myös netissä tehtävä Mikael Agricola – tietotesti (www.suol.fi/raamattunet/agricola.html).

Aineeseen sopivia mahdollisten lehtijuttujen aiheita ovat:

- Uskonpuhdistus
- Olemmeko saamassa uuden uskonnon?
- Martti Lutherin haastattelu
- Paavin kohuväite: protestantismi tekee sinut hulluksi
- Luterilaisuus vastaan katolilaisuus (mielipidekirjoitus)
- Katolisen kirkon omaisuus takavarikoidaan

Luokka 7C

1. tunti (8.00–8.50) Liikunta.

2. tunti (8.55–9.40) Liikunta.

3. tunti (9.45–10.30) Terveystieto.

4. tunti (11.20–12.05) Äidinkieli (Anna Katajamäki), viikon toinen tunti.

Jatketaan siitä, mihin eilen päästiin. Tehdään kirjoitelmia lehteen. Pohditaan teemaa ”Oma kieli, oma mieli”, mitä se tarkoittaa nykypäivänä. Kuka voisi olla tämän päivän Mikael Agricola? Tähän kysymykseen löytyy virikkeitä internetistä sivulta www.edu.fi.

5. tunti (12.15–13.00) *Matematiikka.*

6. tunti (13.05–13.50) *Englanti.*

Keskiviikko 21.2.2007

Luokka 7A

1. tunti (8.00–8.50) *Tekninen ja tekstiilityö.*

2. tunti (8.55–9.40) *Tekninen ja tekstiilityö.*

3. tunti (9.45–10.30) *Tekninen ja tekstiilityö.*

4. tunti (11.20–12.05) *Terveystieto.*

5. tunti (12.15–13.00) Äidinkieli (Anna Katajamäki), viikon kolmas tunti.

Tehdään kirjoitelmat valmiiksi lehteä varten.

6. tunti (13.05–13.50) *Matematiikka.*

Luokka 7B

1. tunti (8.00–8.50) *Tekninen ja tekstiilityö.*

2. tunti (8.55–9.40) *Tekninen ja tekstiilityö.*

3. tunti (9.45–10.30) *Tekninen ja tekstiilityö.*

4. tunti (11.20–12.05) Ruotsi (Tuula Tiainen), viikon toinen tunti.

Tehdään mahdollisesti vielä pieniä kirjoitelmia ruotsiksi lehteä varten tai edetään opetus suunnitelman mukaan.

5. tunti (12.15–13.00) *Terveystieto.*

6. tunti (13.05–13.50) Historia (Margit Ylimäki).

Aloitetaan tutustuminen Agricolan henkilöhistoriaan käyttämällä apuna internetiä. Tietoa löytyy runsaasti muun muassa Agricolan juhlasivustolta www.utu.fi/agricola2007.

Aineeseen sopivia lehtijuttujen aiheita ovat muun muassa:

- Uutisia Viipurista/Helsingistä/Wittenbergistä
- Agricola rauhanneuvottelijana Venäjällä
- Kustaa Vaasa on pihi – mistä rahat Uuden Testamentin kääntämiseen suomeksi?

- Koko maassa ollut pahoja halloja – kuinka käy viljasadon?
- Miten saataisiin maalaispojat kouluun? (mielipidekirjoitus)
- Koulupäivä Turussa/Tukholmassa/Viipurissa/Pernajassa 1540-luvulla
- Liian ankarat opettajat (mielipidekirjoitus)
- Kouluhuoneiden lattioille on saatava pehmeämmät oljet (mielipidekirjoitus)
- Tukholmalainen/viipurilainen/turkulainen opiskelija kertoo matkakirjein seikkailuis-
taan ympäri Eurooppaa
- Liian korkeat verot (mielipidekirjoitus)
- Maapallo pyöriikin auringon ympäri (mielipidekirjoitus)

Luokka 7C

1. tunti (8.00–8.50) Tekninen ja tekstiilityö.

2. tunti (8.55–9.40) Tekninen ja tekstiilityö.

3. tunti (9.45–10.30) Tekninen ja tekstiilityö.

4. tunti (11.20–12.05) Matematiikka

5. tunti (12.15–13.00) Uskonto (Tuula Tiainen).

Pohditaan Agricolan kirkollista merkitystä. Pohjaksi kerrataan vähän uskonpuhdistus-
ta ja Martti Lutherin elämää käyttäen apuna koulun uskonnonopetukseen tarkoitettua
sivustoa. Siellä on myös netissä tehtävä Mikael Agricola – tietotesti
(www.suol.fi/raamattunet/agricola.html).

Aineeseen sopivia mahdollisten lehtijuttujen aiheita ovat:

- Uskonpuhdistus
- Olemmeko saamassa uuden uskonnon?
- Martti Lutherin haastattelu
- Paavin kohuväite: protestantismi tekee sinut hulluksi
- Luterilaisuus vastaan katolilaisuus (mielipidekirjoitus)
- Katolisen kirkon omaisuus takavarikoidaan

6. tunti (13.05–13.50) Terveystieto.

Torstai 22.2.2007

Luokka 7A

1. tunti (8.00–8.50) Fysiikka/kemia.

2. tunti (8.55–9.40) Fysiikka/kemia.

3. tunti (9.45–10.30) *Biologia*.

4. tunti (11.20–12.05) *Matematiikka*.

5. tunti (12.15–13.00) Uskonto (Tuula Tiainen).

Pohditaan Agricolan kirkollista merkitystä. Pohjaksi kerrataan vähän uskonpuhdistusta ja Martti Lutherin elämää käyttäen apuna koulun uskonnonopetukseen tarkoitettua sivustoa. Siellä on myös netissä tehtävä Mikael Agricola – tietotesti (www.suol.fi/raamattunet/agricola.html).

Aineeseen sopivia mahdollisten lehtijuttujen aiheita ovat:

- Uskonpuhdistus
- Olemmeko saamassa uuden uskonnon?
- Martti Lutherin haastattelu
- Paavin kohuväite: protestantismi tekee sinut hulluksi
- Luterilaisuus vastaan katolilaisuus (mielipidekirjoitus)
- Katolisen kirkon omaisuus takavarikoidaan

6. tunti (13.05–13.50) *Englanti*.

Luokka 7B

1. tunti (8.00–8.50) Historia (Margit Ylimäki), viikon toinen tunti.

Jatketaan siitä, mihin jäätiin, perehdytään aiheeseen ja tehdään lehteen juttuja.

2. tunti (8.55–9.40) *Englanti*.

3. tunti (9.45–10.30) *Terveystieto*.

4. tunti (11.20–12.05) Äidinkieli (Anna Katajamäki), viikon toinen tunti.

Jatketaan siitä, mihin eilen päästiin. Tehdään kirjoitelmia lehteen. Pohditaan teemaa ”Oma kieli, oma mieli”, mitä se tarkoittaa nykypäivänä. Kuka voisi olla tämän päivän Mikael Agricola? Tähän kysymykseen löytyy virikkeitä internetistä sivulta www.edu.fi.

5. tunti (12.15–13.00) Kuvataide (Heini Tenokoski).

Tutkitaan Agricolan aviisi – esitettä ja aloitetaan sanomalehden kuvitus aiheiden mukaan, tehdään piirroksia ja otetaan lavastettuja valokuvia Agricolan ajasta. Lisäksi suunnitellaan etikettiä Agri-cola – juomalle.

Aineeseen sopivia aiheita ovat muun muassa:

- Onko kukaan nähnyt viisivuotiaan Liisan käpylehmäkokoelmaa? (ilmoitus)
- Kuka jätti hevosenlantaläjän pormestarin oven eteen? (ilmoitus)
- 1500-luvun naisten ja miesten muoti
- Minkä eläinten turkiksia käytettiin vaatteina?

- Kuningas Kustaa Vaasa määrittelee miesten partamuodin
- Liikennevälineet: millaisia hevoscärryjä ja rekiä Agricolan aikana käytettiin?
- Haetaan hevoscärrykuljettajaa (ilmoitus)
- Sillankorjaaja saa paikan Aurajoella (ilmoitus)
- Näin teet hyvän kirveen
- Parhaimmat soutuveneet saat Turun venekauppailta (mainos)
- Rakennatko taloa? Hae parhaimmat kattopäreet meiltä! (mainos)

6. tunti (13.05–13.50) Kuvataide jatkuu.

Luokka 7C

- 1. tunti (8.00–8.50) Matematiikka.*
- 2. tunti (8.55–9.40) Fysiikka/kemia.*
- 3. tunti (9.45–10.30) Fysiikka/kemia.*

4. tunti (11.20–12.05) Maantieto (Anitta Ihantola).

Tutkitaan Agricolan elämään liittyviä maantieteellisiä paikkoja. Juhlavuoden sivustolla (www.utu.fi/agricola2007) on tätä varten Agricolan jalanjäljillä – linkki. Tarkastellaan oppilaiden kanssa siellä olevaa karttaa, jota voidaan käyttää myös apuna oppilaiden omille karttaluonnoksille.

Aineeseen sopivia mahdollisten lehtijuttujen aiheita ovat:

- Helsinki – pieni kylä kaukana idässä
- Kulkuyhteydet Turusta Tukholmaan paranevat vähitellen

5. tunti (12.15–13.00) Historia (Margit Ylimäki), viikon toinen tunti.

Jatketaan siitä, mihin jäätiin, perehdytään aiheeseen ja tehdään lehteen juttuja.

6. tunti (13.05–13.50) Äidinkieli (Anna Katajamäki), viikon kolmas tunti.

Tehdään kirjoitelmat valmiiksi lehteä varten.

Perjantai 23.2.2007

Luokka 7A

1. tunti (8.00–8.50) Kuvataide (Heini Tenokoski).

Tutkitaan Agricolan aviisi-esitettä ja aloitetaan sanomalehden kuvitus aiheiden mukaan, tehdään piirroksia ja otetaan lavastettuja valokuvia Agricolan ajasta. Lisäksi suunnitellaan etikettiä Agri-cola – juomalle.

Aineeseen sopivia aiheita ovat muun muassa:

- Onko kukaan nähnyt viisivuotiaan Liisan käpylehmäkokoelmaa? (ilmoitus)
- Kuka jätti hevosenlantaläjän pormestarin oven eteen? (ilmoitus)
- 1500-luvun naisten ja miesten muoti
- Minkä eläinten turkiksia käytettiin vaatteina?
- Kuningas Kustaa Vaasa määrittelee miesten partamuodin
- Liikennevälineet: millaisia hevostärryjä ja rekiä Agricolan aikana käytettiin?
- Haetaan hevostärrykuljettajaa (ilmoitus)
- Sillankorjaaja saa paikan Aurajoella (ilmoitus)
- Näin teet hyvän kirveen
- Parhaimmat soutuveneet saat Turun venekauppailta (mainos)
- Rakennatko taloa? Hae parhaimmat kattopäreet meiltä! (mainos)

2. tunti (8.55–9.40) Kuvataide jatkuu.

3. tunti (9.45–10.30) Ruotsi (Tuula Tiainen), viikon toinen tunti.

Tehdään mahdollisesti vielä pieniä kirjoitelmia ruotsiksi lehteä varten tai edetään opetussuunnitelman mukaan.

4. tunti (11.20–12.05) Terveystieto.

5. tunti (12.15–13.00) Musiikki (Olli Oikari).

Tehdään luokan oma Agricola-räppi.

6. tunti (13.05–13.50) Historia (Margit Ylimäki).

Kaikki seitsemäsluokkalaiset menevät auditorioon katsomaan kahdeksaluokkalaisten ilmaisutaidon oppilaiden esittämää näytelmää Agricolan kouluajoista. Tiedot on saatu luokkahuonedraamasta ”Mikael Agricola koulussa”, joka löytyy juhluvuoden sivustolta www.edu.fi. Oppilaat ovat ideoineet sen pohjalta aikamatkan, jossa ovat rinnakkain nykyajan ja Agricolan ajan koululuokka.

Luokka 7B

1. tunti (8.00–8.50) Matematiikka.

2. tunti (8.55–9.40) Fysiikka/kemia.

3. tunti (9.45–10.30) Fysiikka/kemia.

4. tunti (11.20–12.05) Biologia.

5. tunti (12.15–13.00) Äidinkieli (Anna Katajamäki), viikon kolmas tunti.

Tehdään kirjoitelmat valmiiksi lehteä varten.

6. tunti (13.05–13.50) Musiikki (Olli Oikari).

Kaikki seitsemäsluokkalaiset menevät auditorioon katsomaan kahdeksaluokkalaisten ilmaisutaidon oppilaiden esittämää näytelmää Agricolan kouluajoista. Tiedot on saatu

luokkahuonedraamasta ”Mikael Agricola koulussa”, joka löytyy juhlavuoden sivustolta www.edu.fi. Oppilaat ovat ideoineet sen pohjalta aikamatkan, jossa ovat rinnakkain nykyajan ja Agricolan ajan koululuokka.

Luokka 7C

1. tunti (8.00–8.50) Kotitalous (Anna-Liisa Kantoniemi).

Tutustutaan keskiajan ruokatalouteen Suomessa. Sitä varten tarkastellaan oppilaiden kanssa internet-sivustoa www.tkukoulu.fi/tiimalasi/ruokatalous.htm. Etsitään tuttuja ja vieraita ruokia ja ruokatarvikkeita. Ruoaksi tehdään hernekeitto.

Aineeseen sopivia mahdollisten lehtijuttujen aiheita ovat:

- Millaista ruokaa Agricolan aikaan syötiin?
- Birgitan parhaat kotikalja- ja nauriinpaistoreseptit
- Kestikievari etsii keittotaitoista kievarinemäntää (mainos)
- Hyvää ruisleipää myytävänä suurtorilla joka päivä (mainos)

2. tunti (8.55–9.40) Kotitalous jatkuu.

3. tunti (9.45–10.30) Kotitalous jatkuu.

4. tunti (11.20–12.05) Musiikki (Olli Oikari).

Tehdään luokan oma Agricola-räppi.

5. tunti (12.15–13.00) Ruotsi (Eila Sallinen).

Tehdään mahdollisesti vielä pieniä kirjoitelmia ruotsiksi lehteä varten tai edetään opetussuunnitelman mukaan.

6. tunti (13.05–13.50) Englanti (Ritva Turtiainen).

Kaikki seitsemäsluokkalaiset menevät auditorioon katsomaan kahdeksaluokkalaisten ilmaisutaidon oppilaiden esittämää näytelmää Agricolan kouluajoista. Tiedot on saatu luokkahuonedraamasta ”Mikael Agricola koulussa”, joka löytyy juhlavuoden sivustolta www.edu.fi. Oppilaat ovat ideoineet sen pohjalta aikamatkan, jossa ovat rinnakkain nykyajan ja Agricolan ajan koululuokka.

Liite 2 Perustietoa Agricolasta

MIKAEL AGRICOLA-JUHLAVUOSI ”Oma mieli, oma kieli”

Aineistoa Laaksolan koulun Agricola – teemaviikkoa varten, koonnut Tuula Tiainen.

1. KIRKON TIEDOTUSKESKUS

[213.250.93.194/asiakas/evl/ulkosuom.nsf/sivut/ WebPageF2AFB?OpenDocument&cid=ContentB508E](http://213.250.93.194/asiakas/evl/ulkosuom.nsf/sivut/WebPageF2AFB?OpenDocument&cid=ContentB508E)

Vuonna 2007 tulee kuluneeksi 450 vuotta Mikael Agricolan kuolemasta. Agricola oli monitoimimies, joka kirjakielen isänä kehitti suomenkieltä ja kirkollista kirjallisuutta. Piispana Agricola välitti luterilaista uskonpuhdistusta Suomeen. Diplomaattina hän osallistui Ruotsin ja Venäjän rauhanneuvotteluihin.

Juhlavuonna tehdään tunnetuksi Mikael Agricolan työtä ja vaikutusta. Vuoden painopiste on tämän päivän elämässä, jossa moni aisa kytkeytyy Mikael Agricolan työn perintöön.

Mikael Agricolan juhluvuotta vuonna 2007 vietetään teemalla "Oma mieli, oma kieli". Tällä ilmaistaan paitsi oman kielen myös oman kulttuurin ja kansallisen identiteetin merkitystä nykyajan Suomessa, Euroopassa ja maailmassa. Juhlavuoden kirkollisessa toteutuksessa paneudutaan muun muassa kieleen kristillisen sanoman välittäjänä.

Mikael Agricola (n. 1510–1557) oli monitoimimies, joka kirjakielen isänä kehitti suomen kieltä ja kirkollista kirjallisuutta. Kirkonmiehenä hän välitti luterilaista uskonpuhdistusta Suomeen. Diplomaattina Agricola osallistui Ruotsin ja Venäjän rauhanneuvotteluihin Moskovassa, josta palatessaan hän kuoli Kuolemajärven Kyrönniemellä 9.4.1557.

Juhlajumalanpalvelus pidetään Turun tuomiokirkossa Agricolan päivänä 9.4.2007.

2. AGRICOLAN AVIISI -KILPAILU PERUSKOULUILLE.

Nyt on mahdollisuus päästää mielikuviutus liikkeelle ja eläytyä Agricolan aikaan nykynuoren silmin. Ottakaa teemalehden tekeminen eri oppiaineiden yhteiseksi hankkeeksi: historia, uskonto, äidinkieli, kuvataide, maantiede, vieraat kielet jne.

Sanomalehtien Liiton, Opetushallituksen ja useiden ainejärjestöjen yhteisesti ideoidussa lehdentekokilpailussa on kaksi sarjaa: perusopetuksen vuosiluokat 3 - 6 ja 7 - 9. Kilpailu alkaa sanomalehtiviikolla 12.–16.2.2007.

Lehdet tehdään blanco-lehdille, joita saa useimmista sanomalehdistä sanomalehti ope-
tuksessa -yhteyshenkilöiltä.

Kilpailun säännöt, ohjeet ja vinkit löytyvät osoitteesta:

www.edu.fi/pageLast.asp?path=498,24009,24538,59353,59558,61679

Juhlavuoden logo löytyy täältä: www.utu.fi/agricola2007/media/

3. KUKA OLISI TÄMÄN PÄIVÄN MIKAEL AGRICOLA?

Opetushallituksen sivut:

www.edu.fi/SubPage.asp?path=498,24009,24538,59353

Tuliko mieleesi ketään nykypäivän henkilöä, jota Mikael saattaisi muistuttaa? Vaikka Agricolan kuolemasta tulee jo kuluneeksi 450 vuotta, on hän edelleen monella tavalla ajankohtainen henkilö. Hänen vaikutuksensa näkyy tai pikemminkin kuuluu jokapäi-
väisessä elämässämme puhumamme kielen kautta. Jos hänen elämäänsä verrataan nykyihmisten elämään, voimme huomata, että se saattaa monilta osin muistuttaa nykyihmisen elämää.

Ajankohtaisena vertailukohtana tulee mieleen euroviisuvoittaja Lordi. Lordin urasta löytyy pienellä yrittämisellä monia yhteneväisyyksiä Mikaeliin. Lordi on kotoisin pieneltä syrjäiseltä paikkakunnalta. Hän on uskonut asiaansa, opiskellut ja harjoitellut määrätietoisesti saavuttaakseen päämääränsä. Lordi on myös ottanut itselleen uuden nimen, kuten Agricola, ja hakenut lopulliset kannuksensa maailmalta. Ja nyt Lordi on eräänlainen moderni hiippakunnan johtaja, jonka tekemiset ja sanomiset vaikuttavat ihmisten elämään.

Muita mahdollisia vertailukohtia voisivat olla esimerkiksi suomalaiset räp-muusikot. He käyttävät kieltä uudella tavalla ja luovat näin uutta suomen kieltä. Samaa teki Mikael Agricola pohtiessaan, miten sanoa suomen kielellä asioita, joille ei ollut olemassa suomenkielisiä ilmauksia.

Miettikää itse lisää mahdollisia yhtymäkohtia tai Mikael Agricolan vaikutusta nykyai-
kaan.

Voitte myös ottaa jonkin Agricolan tekstin ja muuntaa sen nykykielelle. Miten puhuisi tämän päivän Mikael, jotta hän saisi viestinsä perille meidän aikamme ihmiselle?

4. KOULUNKÄYNTI AGRICOLAN AIKAAN

Opetushallituksen sivut:

www.edu.fi

Koulunkäynti 1500-luvun Suomessa oli ankaraa puurtamista. Oppiaineina olivat latinan kielen suullinen ja kirjallinen ilmaisu, kristinuskon pääasiat, luku- ja kirjoitustaito, matematiikka, kirjeiden sommittelu ja musiikki.

Luokkahuoneena oli yksinkertainen tupa, jossa koulun kaikki pari kolmekymmentä poikaa opiskelivat. Heidät oli jaettu neljään ryhmään sen mukaan, kuinka edistyneitä he olivat. Rehtori toimi ainoana varsinaisena opettajana. Hän opetti pitemmälle edistyneitä, kun taas joku vanhemmista oppilaista opetti koulun pienimpiä.

Opettajalla oli yksinvalta. Hän piti yllä järjestystä ja määräsi kaikesta. Oppilaita rangaistiin herkästi pienemmistäkin rikkeistä. Usein opettaja käytti vitsaa tai keppiä rangaistusvälineenä, joskus oppilas suljettiin ns. karsserikoppiin, joka oli noin metrin korkuinen ja pinta-alaltaan noin neliömetrin kokoinen ahdas ja epämiellyttävä koppi. Siinä oli erittäin vaikea löytää esim. istuma-asentoa.

Opetus oli suullista, joten eri ryhmät tankkasivat ääneen omia asioitaan.. Jokin ryhmistä saattoi olla hiljaakin, kun heidän piti jäljentää vihkoihinsa tai tauluihinsa latinan perusteita. Luokassa siis tapahtui paljon yhtä aikaa.

Koulupäivä kesti kello arkisin kello viidestä aamulla iltaviiteen. Keskellä päivää pidettiin noin kahden kolmen tunnin tauko. Lauantaina ei ollut oppitunteja, mutta saunan jälkeen kärsittiin rangaistukset.

5. AGRICOLAN JUHLASIVUSTO

www.utu.fi/agricola2007/

Mikael Agricolan vaikutus tänään

Mikael Agricola jätti vaikuttavan puumerkkinsä suomalaiseen kulttuuriin. Hänen elämäntyönsä jäljet tuntuvat vahvasti vielä 450 vuotta Agricolan kuoleman jälkeenkin.

Kieli: Agricola loi suomen kirjakielen, rakensi kielioppia sekä kehitti sanastoa.

Kirjallisuus: Agricola oli kielenkääntäjä. Hän loi perustan suomenkieliselle kirjallisuudelle.

Kirkon uudistaja: Agricola johdatteli kirkkoa maltillisesti vanhasta uskosta uuteen.

Rauhantekijä ja diplomaatti: Agricola toimi rauhanneuvottelijana Ruotsin ja Venäjän pitkään jatkuneissa erimielisyyksissä.

Mikael Agricolan elämä

Mikael Agricola syntyi noin vuonna 1510 Pernajan Torsbyn kylässä varakkaaseen talonpoikaisperheeseen. Noin 10-vuotiaana lahjakas Mikael lähetettiin kouluun Viipuriin. Viipurista oli tiiviit yhteydet Baltiaan ja Keski-Eurooppaan, joten Agricolakin sai vaikutteita aikakauden nousevasta kulttuurivirtauksesta, humanismista. Humanismille oli keskeistä paluu eurooppalaisen kulttuurin alkulähteille eli antiikin Kreikan ja Rooman kieliin ja kirjallisuuteen. Humanismi valmisti osaltaan tietä myös uskonpuhdistukselle ja Martti Lutherille (1483–1546) humanismi merkitsi ennen muuta raamatuhumanismia eli tutustumista Raamatun alkuteksteihin.

18-vuotiaana Agricola siirtyi Viipurista Turkuun kun Viipurin koulun rehtori Johannes Erasmuksenpoika otti hänet mukaansa siirtyessään piispan palvelukseen. Agricola tuli piispan kirjuri ja vuotta myöhemmin kansleri. Turussa ollessaan hän sai pappisvihkimyksen ja mahdollisesti kuunteli Lutherin oppilaana olleen Pietari Särkilahden saarnoja.

Vuonna 1536 Agricola lähetettiin opiskelemaan Saksaan, Wittenbergin yliopistoon, josta uskonpuhdistus oli alkanut. Sekä Martti Luther että Filip Melanchthon toimivat professoreina Wittenbergissä.

Valmistuttuaan maisteriksi 1539 Agricola palasi Suomeen, jossa hänet nimitettiin Turun tuomiokapitulini jäseneksi ja hiippakunnan korkeimman oppilaitoksen, Turun koulun rehtoriksi. Raskaan rehtorinvirkansa ohessa Agricola harjoitti käännöstyötään ja aloitti julkaisutoimintansa. Ensimmäisinä ilmestyivät Abckiria 1543 ja Rukouskiria Bibliasta 1544. Agricola vastusti kuningas Kustaa Vaasaa (1523–1560) tämän vaaties- sa etevii nuorukaisia kuninkaan kanslian ja verokamarin palvelukseen, minkä seura- uksena hän joutui luopumaan rehtorinvirasta 1548. Samana vuonna ilmestyi painosta Agricolan suurtyö, suomenkielinen Uusi testamentti. Agricola kuitenkin jatkoi edel- leen käännöstyötä, tavoitteena oli saada koko Raamattu suomeksi.

Vuonna 1550 Mikael Agricolalle ja hänen vaimolleen Birgitta Olavintyttäreille syntyi poika Kristian (kuoli 1586), josta myöhemmin tuli Tallinnan ja Haapsalun piispa. Tu- run piispa Martti Skytte kuoli 1550 ja Agricola hoiti tästedes piispan tehtäviä, vaikka piispaksi hänet nimitettiin vasta neljä vuotta myöhemmin. Kustaa Vaasa pyrki vähen- tämään kirkon taloudellista, poliittista ja henkistä valta-asemaa ja yhtenä osoituksena tästä oli se, että vanha Turun hiippakunta jaettiin kahtia Turun ja Viipurin hiippakun- niksi. Mikael Agricola nimitettiin Turun hiippakunnan ordinariukseksi. Ordinarius hoiti käytännössä samoja tehtäviä kuin piispa, mutta hän ei enää luterilaisena aikana saanut paavin vahvistusta.

Ruotsin ja Venäjän välillä puhkesi sota 1555 ja rauhanneuvottelut aloitettiin kaksi vuotta myöhemmin. Kustaa Vaasan langon Sten Leijonhufvudin ja Upsalan arkkipiis- pan Laurentius Petrin johtamaan rauhanvaltuuskuntaan kuului myös Turun piispa Mi- kael Agricola. Valtuuskunnan palatessa kotimaahansa Mikael Agricola kuoli Kuole- majärven Kyrönniemellä 9.4.1557 ja hänet haudattiin Viipuriin.

Mikael Agricolan kirjallinen tuotanto

Mikael Agricolan kirjallisen tuotannon ja käännöstyön perustana oli uskonpuhdistuk- selle keskeinen ajatus, että Jumalan sana oli saatava kansan ulottuville kansan omalla kielellä. Tämä toteutui kahdella tapaa. Toisaalta tavoitteena oli mahdollistaa suomen- kieliset kirkonmenot luomalla papiston käyttöön keskeiset jumalanpalvelustekstit suomeksi. Toisaalta oli käännettävä Raamattu suomeksi ja vähitellen myös opetettava kansa lukemaan sitä. Agricolalle suomen kieli ei kuitenkaan ollut arvo sinänsä vaan suomenkielinen julkaisutoiminta johtui puhtaasti käytännön tarpeista.

Suomen ruotsinkieliset seurakunnat käyttivät ruotsalaisen Olavus Petrin tekemiä käännöksiä (esim. Uusi testamentti 1526, Raamattu 1541), mutta kristinuskon perus- tekstejä ei ollut saatavissa suomenkielisinä painoksina. Toki jo keskiajalla oli uskon- tunnustus, Isä meidän -rukous ja kymmenen käskyä käännetty suomeksi ja papisto

käytti saarnatessaan ja opettaessaan suomea. Papeilla oli myös oltava nämä perustekstit kirjoitettuna, jotta he toistaisivat ne samanlaisina. Näitä paperilapuille kirjoitettuja varhaisia tekstejä ei kuitenkaan ole säilynyt.

Agricolan teokset:

- 1543 Abckiria
- 1544 Rucouskiria Bibliasta
- 1548 Se Wsi Testamenti
- 1549 Käsikirja
- 1549 Messu
- 1549 Meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen piina
- 1551 Daavidin psalttari
- 1551 Veisut ja ennustukset Mooseksen laista ja profeetoista
- 1552 Ne profeetat (profeetat Haggai, Sakarja, Malakia)

Turun hiippakunnan laatiman ja suurimmaksi osaksi rahoittaman julkaisuohjelman tavoitteena oli saada Raamattu ja jumalanpalvelustekstit kansankielelle sekä ajan myötä opettaa kansa lukemaan. Agricolan koko kirjallinen tuotanto onkin suunnattu papistolle. Ensimmäinen teos Abckiria on itse asiassa aapiskatekismus, jossa aakkosten ja lukusanojen lisäksi opetetaan myös uskonopin perusteet.

Lähes 900-sivuinen Rukouskirja käsittää 643 rukouksen lisäksi mm. 29 virttä sekä alussa olevan kalenteriosaston, joka sisältää itse kalenterin lisäksi hyödyllistä yleistietoa astrologiasta, astronomiasta, luonnontieteestä, lääketieteestä ja teologiasta.

Messukirjassa näkyy uusi luterilainen usko muun muassa saarnan aseman korostamisena jumalanpalveluksessa. Agricolan kiinnostus ei kuitenkaan keskittynyt yksinomaan uuteen uskoon, mistä on osoituksena esim. Daavidin psalttariin sisältyvä luettelo suomalaisten muinaisista jumalista ja selostus suomalaisten vanhoista jumalanpalvelusmenoista. Toisaalta kuitenkin Agricolan mielestä kansanuskomukset olivat synnillistä pakanuutta, jota vastaan oli taisteltava.

Uusi testamentti

Agricolan tärkein kirjallinen työ oli ehdottomasti Uuden testamentin suomentaminen. Esikuvina suomennostyössä hänellä olivat humanismin johtohahmo Erasmus Rotterdamilainen ja uskonpuhdistuksen isä Martti Luther, joiden kummankin raamatunkäännöksiä hän käytti apunaan. Agricola on pohjannut oman käännöksensä yhtä lailla Lutherin tekemään saksannokseen (UT 1521, Raamattu 1534), ruotsinkieliseen Uuteen testamenttiin (1526) ja Raamattuun (1541), Erasmuksen tekemään uuteen latinankieliseen käännökseen, kuin Erasmuksen julkaisemaan kreikankieliseen alkutekstiin (1516). Näitä eri lähteitä on käytetty rinnakkain ja lähes yhtä paljon. Käännöstyön Agricola aloitti jo toimiessaan Turun piispan palveluksessa ja jatkoi sitä opiskelutoveriensa kanssa Wittenbergissä ja uudelleen Turussa. Agricola pyysi kahdesti kuninkaalta rahallista tukea käännöstyötä varten - tuloksetta. Myös painatuslupaa saatiin odottaa viisi vuotta. Viimein vuonna 1548 ilmestyi runsaasti kuvitettu 718 sivun mittainen suomenkielinen Uusi testamentti. Varsinaisen käännöksen lisäksi teos sisältää mm. kaksi esipuhetta, joista jälkimmäisessä kerrotaan kristinuskon tulosta Suomeen sekä kuvataan Suomen maakuntia, heimoja ja murteita. Teoksessa on myös esipuheet Uuden testamentin kirjoihin ja yli viisisataa selitystä, joista suurin osa on käännöksiä.

Agricolan kunnianhimoisena tavoitteena oli kääntää koko Raamattu suomeksi, mutta taloudellisista syistä tämä päämäärä ei toteutunut. Kustaa Vaasan harjoittama kirkkopolitiikka peruutti kirkon omaisuuden ja verotulot kruunulle, joten hiippakunnalla ei enää ollut varaa kustantaa kirjallisuutta. Kruunulta puolestaan ei tullut minkäänlaista rahoitusta. Vanhasta testamentista Agricola sai käännettyä hieman alle neljänneksen. Yhteensä hänen kirjallinen tuotantonsa käsittää noin 2400 sivua.

Suomen historian suurmies

Mikael Agricola oli laaja-alainen humanisti, oppinut teologi ja lahjakas kielimies. Teologian lisäksi hän oli tutustunut niin luonnontieteisiin, juridiikkaan kuin lääketieteeseen ja hänen kirjastossaan oli teoksia mm. maataloudesta ja filosofiasta sekä Aristoteleen kootut teokset latinaksi. Kotimaisten kielten suomen ja ruotsin lisäksi Agricola osasi latinaa, saksaa, kreikkaa ja hepreaa.

Agricola on merkittävästi vaikuttanut suomalaiseen sivistykseen ja yhteiskuntaan, mutta vasta kansallisromantiikan myötä 1800-luvulla hänen ansionsa suomalaisena suurmiehenä tunnustettiin. Aluksi kiinnitettiin huomiota erityisesti hänen työhönsä uskonpuhdistajana ja suomalaisen kirkollisen elämän uudistajana. Myöhemmin alettiin arvostaa myös hänen ainutlaatuista työtään suomenkielisen kirjallisuuden luoja. Agricolan kolmas, vielä varsin huonosti tunnettu rooli on rauhanneuvottelijan ja diplomaatin rooli.

Suomalainen kansallinen identiteetti on muotoutunut vahvasti luterilaisen kirkon, kansankielisen kirjallisuuden ja kansanopetuksen pohjalta, ja Mikael Agricola on antanut näihin kaikkiin erittäin vahvan panoksen. Agricolan aikanaan tekemä työ vaikuttaa yhä niin suomen kieleen, suomalaiseen kirjallisuuteen, kirkolliseen elämään kuin yhteiskuntaan.

Maltillinen uskonpuhdistaja

Ruotsi-Suomessa uskonpuhdistus eteni pitkälti kuningas Kustaa Vaasan nuottien mukaan. Hän pyrki heikentämään kirkon valtaa ja tähän tarkoitukseen uskonpuhdistus sopi mainiosti: Kustaa Vaasa katkaisi siteet paavinistuimeen, heikensi piispojen valtaa ja peruutti kirkon omaisuuden ja tulot valtiolle. Virallisesti uskonpuhdistus alkoi Västeråsin valtiopäivillä 1527, jolloin julistettiin, että Jumalan sanaa oli saarnattava puhtaasti kaikkialla valtakunnassa.

Suomessa uskonpuhdistuksen toteuttaminen jäi pitkälti Mikael Agricolan harteille. Suomalaisilla ei ollut tarvetta hyökätä katolista Rooman kirkkoa vastaan eikä Agricola ollut kotimaansa ensimmäisiä luterilaisuuden puolestapuhujia, joten hänen roolikseen tuli rakentaa uutta eikä kaataa vanhaa.

Kirkollisena uudistajana Agricola oli varsin maltillinen. Hän kunnioitti katolista traditiota ja säilytti kaiken sen mikä ei suoranaisesti ollut luterilaista ajattelua vastaan. Tästä hyvän esimerkin tarjoaa Agricolan Rukouskirja. Rukouskirjan pääasiallisena lähteenä on ollut keskiaikainen messukirja Missale Aboense, jonka pohjalta Agricola on muokannut katolista jumalanpalvelusta luterilaiseen asuun. Ruotsin uskonpuhdistaja Olavus Petri säilytti keskiaikaisesta traditiosta rukoukset vain seitsemän pyhimyksen

päivälle kun taas Agricola on säilyttänyt niitä peräti 45. Tosin Agricolakin on poistanut rukouksista kaikki vetoamukset pyhimysten ansioihin ja huomio on kiinnitetty pyhimysten uskoon ja opetuksiin.

Lutherin mukaan Raamattu oli kristillisen uskon ylin ohje. Niinpä uskonpuhdistuksen keskeinen päämäärä oli, että jokainen voisi tutustua Jumalan sanaan omalla äidinkielellään. Tämän vuoksi oli Raamattu painettava kansan kielellä ja opetettava kansa myös lukemaan sitä. Raamatunkäännöstyö ja siihen liittyvä suomenkielisen kirjallisuuden perustan luominen olikin Agricolan päätyö.

Suomen kirjakielen isä

Kääntäessään Raamattua ja jumalanpalvelustekstejä suomeksi Agricola joutui samalla luomaan suomen kirjakielen. Hänen aikanaan ei vielä ollut vakiintunutta tapaa kirjoittaa suomea eikä suomenkielistä kirjallisuutta ollut saatavana painettuna. Puhutussa kielessä eri murteiden sanastot olivat erilaisia, mutta koska Agricolan kääntämä Uusi testamentti oli suunnattu koko kansalle, sen tuli olla kaikkien ymmärrettävissä. Agricolan luoma kirjakieli pohjautuu erityisesti lounaismurteisiin, mutta myös muista murteista on otettu vaikutteita ja sanoja. Samoin hänen osaamansa muut kielet kuten ruotsi, latina ja saksa ovat vaikuttaneet uuteen suomen kirjakieleen.

Eri vaihtoehdoista Agricola joutui valitsemaan kulloinkin mielestään sopivimman sanan ja toisinaan hänen oli itse kehitettävä sopiva sana asioille, joita suomen kielessä ei vielä ollut. Agricola kehittikin satoja uudissanoja, (esim. hallitus, esikuva, käsikirjoitus) ja muodosti lukuisia uusia käännöslainoja (esim. enkeli, historia, palmu). Agricolan ansiosta suomen kieleen muodostuikin varhain käyttökelpoinen uskonnollinen sanasto.

Mikael Agricola ei suinkaan työskennellyt käännösprojektiansa kanssa yksin vaan hän sai apua opiskelutovereiltaan ja viimeisimmässä töissään häntä avusti työryhmä. Kuitenkin Agricola teki suurimman työn ja hän kantoi pääasiallisen vastuun. Näin on luontevaa, että nimenomaan Agricolaa pidetään suomen kirjakielen isänä.

Mikä sitten oli Agricolan oma äidinkieli? Suomen kielen tutkijat ovat korostaneet hänen täydellistä suomen kielen hallintaansa ja pitäneet häntä suomenkielisenä. Historiantutkijat puolestaan vetoavat siihen, että Agricolan lapsuudenympäristö Pernajassa oli täysin ruotsinkielistä. Joka tapauksessa Agricola oppi suomen viimeistään koulussa Viipurissa. Syy miksi Agricola sitten julkaisi teoksensa suomeksi, oli käytännön sanelema: suomenkielistä uskonnollista kirjallisuutta ei vielä ollut olemassa.

Rauhanneuvottelija

Mikael Agricolan rooli rauhanneuvottelijana on vielä huonosti tunnettu. Ruotsin ja Venäjän välillä 1323 solmittu Pähkinäsaaren rauhan rajalinja oli paikoitellen epämääräinen ja kumpikin valtio pyrki lisäämään omia alueitaan. Jatkuvasta epävarmuudesta johtuva väkivaltaisuus purkautui lopulta laajoiksi hävitysretkiksi erityisesti Karjan kannaksella ns. Riitamaan alueella. Vuosina 1554–1557 maat kävivät alueen hallinnasta sodan, joka sitkeiden neuvottelujen jälkeen päättyi rauhansopimukseen 25.3.1557 Novgorodissa.

Kustaa Vaasan lähettämään noin 100 henkeä käsittävään rauhanvaltuuskuntaan kuului myös Turun piispa Mikael Agricola Suomen edustajana. Agricolalla ei kuitenkaan ollut aiempaa diplomaattista kokemusta eikä myöskään hyviä tietoja Venäjän kulttuurista, kielestä tai uskonnosta. Hänen roolistaan rauhanvaltuuskunnassa ei ole tarkkoja tietoja, ilmeisesti hän kuitenkin oli jollain tavalla mukana tekemässä diplomaattisia päätöksiä. Ainoa asiakirja, johon Agricola on saattanut painaa jälkensä, on lähettiläiden 13. maaliskuuta tsaarille jättämä vastauskirjelmä. Agricola tapasi tsaari Iivana IV:n (1547–1584) kahdesti virallisessa yhteydessä.

Rauhanneuvottelijana toimiminen jäi Mikael Agricolan viimeiseksi tehtäväksi, sillä hän kuoli matkalla valtuuskunnan palatessa kotimaahan.

Muutamia internetosoitteita kootusti:

www.mikaelagricola.fi, juhlavuoden sivusto

fi.wikipedia.org/wiki/Mikael_Agricola, perustietoa Agricolasta

www.edu.fi, opetushallituksen sivusto, sisältää myös juhlavuoteen liittyviä kilpailuja, näytelmiä ja päivänavauksia

www.suol.fi/raamattunet/agricola.html, mukavasti kerrottu ja piirroksilla kuvitettu elämäkertaa Agricolasta, lisänä netissä tehtävä tietokilpailu

www.utu.fi/agricola2007/agricola/jalanjaljilla/, Agricolan elämään liittyviä maantieteellisiä paikkoja kuvaava sivusto

www.yle.fi/agricola/, ylen Agricolan teemavuoden ohjelmia

www.kuolemajarvi.fi/agricola.htm, kuvia Agricolan kuolinpaikasta, mm. valokuvia muistomerkeistä

Liite 3 Agricolan sanastoa

Mikael Agricola – teemaviikko Äidinkieli

Lähde: fi.wikipedia.org/wiki/Mikael_Agricola

Agricola ei ollut ensimmäinen, joka kirjoitti suomen kieltä, sillä yksittäisiä suomenkielisiä uskonnollisia tekstejä oli ilmestynyt jo aiemmin. Hänen tuotantonsa oli kuitenkin sekä huomattavasti laajempaa että kielellisesti lahjakkaampaa kuin aikaisemmat yritelmät. Agricola haki suomen kielen kirjoitusasulle mallia ruotsista, saksasta ja latinasta, ja hänen teksteissään on havaittavissa näistä kielistä lainattuja piirteitä, kuten vierasperäiset lauserakenteet (mm. artikkelin käyttö: "Se Wsi Testamenti"). Agricola käytti suomen kirjakielistä myöhemmin hävinneitä kirjaimia (w, c, x).

Agricolan teksteistä tunnetuin on hänen **Abckiriansa** etulehdellä oleva runo, josta saa hyvän kuvan hänen kielestään. Teksti on vanhahtavasta kieliasustaan ja horjuvasta oikeinkirjoituksestaan huolimatta yhä nykylukijan ymmärrettävissä:

Oppe nyt wanha ia noori / joilla ombi Sydhen toori.
 Jumalan keskyt / ia mielen / iotca taidhat Somen kielen.
 Laki / se Sielun Hirmutta / mutt Cristus sen taas lodhutta.
 Lue sijs hyue lapsi teste / Alcu oppi ilman este.
 Nijte muista Elemes aina / nin Jesus sinun Armons laina.
 (Opi nyt vanha ja nuori / joilla ompi sydän tuore
 Jumalan käskyt ja mielen / jotta taidat suomen kielen.
 Laki se sielun hirmuttaa / mut Kristus sen taas lohduuttaa.
 Lue siis, hyvä lapsi, tästä / alkuoppi ilman estettä.
 Niitä muista elämässä aina / niin Jeesus sinulle armonsa lainaa.)

Agricolan keksimiä sanoja

Luoja
 Vapahtaja
 inhimillinen
 nöyrä
 lohikäärme
 esikuva
 esimerkki
 esimies
 hallitus
 hengellinen
 historia
 kanne
 omatunto
 vihollinen
 iankaikkinen
 jalopeura (nyk. leijona)
 lustitarha (nyk. paratiisi)
 luutarha (nyk. hautausmaa)

Liite 4 Tietovisapäivänavaus

Tietovisapäivänavaus Agricolasta (19.2.2007)

Lähde: www.edu.fi

Hyvää huomenta! Aamuhetken piristykseksi pidän pienen tietovisan. Kuuntele vihjeet ja yritä keksiä ratkaisu kysymykseen: Kuka kuuluisa suomalainen historian henkilö on kyseessä?

Ensimmäinen vihje: Hän syntyi vuoden 1510 vaiheilla Pernajassa varakkaaseen talonpoikaisperheeseen.

Toinen vihje: Pernajan kirkkoherra huomasi jo varhain, että kyseinen maanviljelijän poika, oli poikkeuksellisen lahjakas ja tiedonhaluinen. Kirkkoherra suostutteli vanhemmat lähettämään pojan Viipuriin latinakouluun. Koulussa tämä nuori lukupää sai sukunimen, joka suomennettuna tarkoittaa maanviljelijää.

Kolmas vihje: Kahdeksan vuoden opiskelun jälkeen lahjakas latinisti muutti Viipurista Turkuun piispan sihteeriksi. Turusta hän siirtyi myöhemmin opiskelemaan Saksaan, Wittenbergin yliopistoon.

Neljäs vihje: Maisterin opinnot suoritettuaan hänestä tuli Turun katedraalikoulun rehtori, jonka tehtävänä oli opettaa nuoria opiskelijoita. Teinien opettaminen aiheutti hänelle harmaita hiuksia. Vuodelta 1543 olevassa kirjeessään hän kuvaa opettamista näin: Perin hankala toimi on johtaa poikia, noita kesyttömiä eläimiä johonkin varmaan opillisen kasvatuksen tulokseen.

Viides vihje: Hän on keksinyt suomen kieleen paljon uudissanoja, joista osa on jäänyt elämään. Sellaiset sanat kuten esimies, vihollinen, inhimillinen ja nöyrä ovat edelleen käytössä. Sen sijaan toveria tarkoittava sana vertaveli ja paratiisia tarkoittava sana lustitarha ovat unohtuneet.

Kuudes vihje: Vuonna 1554 kuningas Kustaa Vaasa nimitti hänet Turun piispaksi. Tässä tehtävässä hän ei ehtinyt toimia kovin kauan, ennen kuin joutui matkustamaan Moskovaan rauhanneuvotteluihin. Rajariidat venäläisten kanssa saatiin sovittua, mutta neuvottelumatka oli päähenkilöllemme kohtalokas: hän sai kotimatalla äkillisen sairauskohtauksen ja kuoli huhtikuun yhdeksäntenä päivänä 450 vuotta sitten (1557).

Seitsemäs ja viimeinen vihje: Hänet muistetaan nykyään parhaiten laajan kirjallisen työnsä takia. Hänen ensimmäinen vuonna 1543 julkaistu teoksensa oli nimeltään ABC-kirja. Myöhemmin hän suomensi Uuden Testamentin.

Joko tunnistit henkilön? No, hän on luonnollisesti ”suomen kirjakielen isä” Mikael Agricola. Hän on yksi niistä henkilöistä, joita saamme kiittää siitä, että voimme nykyään käyttää koulussa suomenkielisiä kirjoja.

Tänä vuonna (2007) vietämme Mikael Agricolan juhluvuotta. Huhtikuun 9. päivänä liputamme hänen muistokseen, koska arvostamme hänen merkittävää ja monipuolista elämäntyötään. Tämän pienen tietovisan myötä toivotan teille kaikille hyvää Agricolan juhluvuotta ja mukavaa koulupäivää ja aivan erityisesti seitsemäsluokkalaisille innostavaa Agricola – teemaviikkoa. Se alkaa tänään!

Liite 5 Ideoita ilmaisutaitoon

Lähde: www.edu.fi

Mikael Agricola koulussa, Ari Uronen ja Velijussi Kyllijoki (luokkahuonedraama)

Taustaa:

Koulunkäynti 1500-luvun Suomessa oli ankaraa puurtamista. Oppiaineina olivat latinan kielen suullinen ja kirjallinen ilmaisu, kristinuskon pääasiat, luku- ja kirjoitustaito, matematiikka, kirjeiden sommittelu ja musiikki.

Luokkahuoneena oli yksinkertainen tupa, jossa koulun kaikki pari kolmekymmentä poikaa opiskelivat. Heidät oli jaettu neljään ryhmään sen mukaan, kuinka edistyneitä he olivat. Rehtori toimi ainoana varsinaisena opettajana. Hän opetti pitemmälle edistyneitä, kun taas joku vanhemmista oppilaista opetti koulun pienimpiä.

Opettajalla oli yksinvalta. Hän piti yllä järjestystä ja määräsi kaikesta. Oppilaita rangaistiin herkästi pienemmistäkin rikkeistä. Usein opettaja käytti vitsaa tai keppiä rangaistusvälineenä, joskus oppilas suljettiin ns. karsserikoppiin, joka oli noin metrin korkuinen ja pinta-alaltaan noin neliömetrin kokoinen ahdas ja epämiellyttävä koppi. Siinä oli erittäin vaikea löytää esim. istuma-asentoa.

Opetus oli suullista, joten eri ryhmät tankkasivat ääneen omia asioitaan.. Jokin ryhmistä saattoi olla hiljaakin, kun heidän piti jäljentää vihkoihinsa tai tauluihinsa latinan perusteita. Luokassa siis tapahtui paljon yhtä aikaa.

Koulupäivä kesti kello arkisin kello viidestä aamulla iltaviiteen. Keskellä päivää pidettiin noin kahden kolmen tunnin tauko. Lauantaina ei ollut oppitunteja, mutta saunan jälkeen kärsittiin rangaistukset.

Henkilöitä:

Rehtori Johannes Erasmuksenpoika
Pari ylemmän luokan apuopettajaoppilasta
Koulupoikia eri luokilta
Mikael Agricola
Martti Teitti
Klemetti Krook

Käsikirjoituksen tilanne simuloi 1500-luvun latinankoulujen tuntityöskentelyä, joskin oppisisältöjä on hieman nykyaikaistettu.

Luokka on jaettu neljään ryhmään. Yksi ryhmistä jäljentää kalenterirunoa a. Muut työskentelevät ääneen pitäen: alemmat luokat tankkaavat latinankielisiä tekstejä b ja c. Vanhemmat oppilaat hokevat kertotaulua.

RYHMÄ 1:

(Kirjoitusryhmä jäljentää rehtorin opastuksella latinankielistä kalenterirunoa a, joka oli tuleville papeille tärkeä. Runo nimi on Cisio janus.)

Cisio janus ep
ca sibi vendicat

oc feli mar an pris
fab hen ag vincen
tim paulus nobile lumen.

RYHMÄ 2

(lukee ääneen tekstiä b)

Cur ursus clamat?
Cur adeo mel amat?
Burr, burr, burr
Quid est causae cur?

RYHMÄ 3:

(lukee ääneen tekstiä c)

”Cum in urben venero, scribaum.”

”Meum puto esse, quid sentiam, ostendre.”

”Sunt mihi multi libri.”

”Liberter feci, ut eum convenirem.”

RYHMÄ 4:

(Hieman vanhempia oppilaita esittävä ryhmä lukee kuorossa ääneen esimerkiksi kertotauluja 7,8 tai 9.)

”Yksi kertaa seitsemän on seitsemän.”

”Kaksi kertaa seitsemän on neljätoista.”

”Kolme kertaa seitsemän on kaksikymmentäyksi” jne.

(Rehtori siirtyy alempien oppilaiden pariin ja kiinnittää huomionsa Mikaeliin. Luokka hiljenee, kun rehtori on päässyt Mikaelin luo)

REHTORI:

Mikä on sinun nimesi?

MIKAEL:

Mikael Olavinpoika.

REHTORI:

Se ei ole hyvä nimi, tarvitset sukunimen. Mikä on isäsi ammatti?

MIKAEL:

Hän on maanviljelijä.

REHTORI:

Klemetti, mikä on maanviljelijä latinan kielellä?

KLEMETTI:
Herra rehtori tuota minä yritän...

REHTORI:
Tarvitsetko vähän muistiapua. Annanko vitsan auttaa.

(Lyö Klemettiä vitsalla.)

REHTORI:
Tietääkö Martti Teitti mikä on maanviljelijä latinan kielellä?

MARTTI:
Se on Agricola. Maanviljelijä on latinaksi Agricola

REHTORI: Oikein painakaa se nyt kalloihinne ja sinä Mikael, sinä olet tästä lähtien Mikael Agricola.

MIKAEL:
Se olkoon nimeni.

REHTORI:
Klemetti, mitä sinä virnuilet. Eikö päätökseni ole mieleesi. Laittakaa Klemetti Krook karsserikoppiin loppupäiväksi. Toimeen siitä. Ja te muut! Jatkakaa. Oppi ei siirry älynystyröihinne ilman työtä!

Jatkuu alun tapaan.